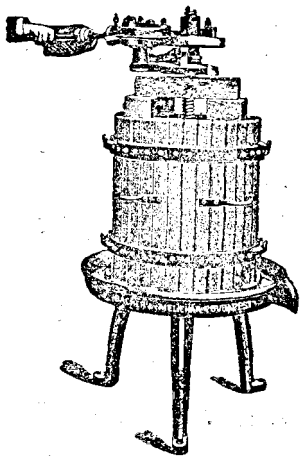
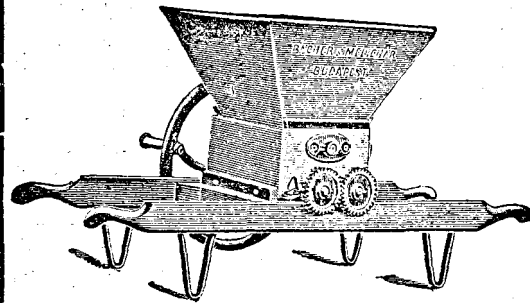

ERDÉLYI GAZDA

„MABILLE” ÉS „EXPRESS”

SZŐLŐPRÉSEK,
= legújabb szabad. kuphengeres =
SZŐLŐZÚZÓK

a legtökéletesebb és legjobb kivitelben, a legnagyobb munkaképességgel,
olcsó ár s kedvező feltételek mellett.

Addig míg borpréseimet meg nem tekinti, szükségletét ne fedezze.

SZÜCS ZSIGMOND
Budapest, VI., Nagymező-utca 68. szám.

1266.

„PEF” (Porcellán-Email-Festék) falakon és fán porcellánszerű, mosható mázolatot ad.

Legnagyobb tisztaság. Sok évi tartósság.

Nincs por, piszok, penész a vele mázolt falakon.

Gazdasági üzemek, mint tej-, vajkezelési és sajt készítő helyiségek, istállók, gépházak, élesztőkamrák, konyhák, fürdőszobák, klozetek satöbbi részére felette célszerű

BESSEMER-FESTÉK (védjegy álló)

legtartósabb rozsdá elleni mázolat, mindennemű vasszerkezetek,

vas és hullámbádogtetők, tartók, istálló vasgerendák, kerítések, vaskapuk, vasablakok, gépek, lokomobilok stb. részére.

Kimerítő ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosai:

Lutz Ede és Társa, festékgár

BUDAPEST, VII., Órnagy-utca 4.

1568. I.

Sárga János, Kolozsvárt

ékszerész, mű-ötös, egyházi szerek műintézte.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát arany-, ezüst nemükben, drágakő-ékszerekben, valamint Angol, Francia és Berndorfi különlegességekben.

Kitünően berendezett műtermében készít ezüstnemüket, ékszereket, valamint magyar dísz-ékszer és egyházi felszereléseket. 1416

Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve.

Őszi trágyázáshoz a

THOMAS-SALAKLISZT

csillag védjeggyel

helyesen alkalmazva, minden növénynek legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágyája. — Kívánatra szakmunkákkal és árajánlattal készségesen szolgál: 1511

Kalmár Vilmos,

Budapest, VI., Teréz-körút 3.

a Thomaspohosphatfabriken G. m. b. H., Berlin magyarországi vezérképviselője.

Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre!

Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva.

Hydraulikus sajtók

Arany érem
Szeged 1899.

Arany érem
Budap 1899

Arany érem
Pozsony 1902

hydrau-
likus
sajtóért.

szőlő- és gyümölcsmust sajtolásra a nagy üzem számára 2 kitalható kosárral vagy 1 kosárral.

Bor, gyümölcsbor- és gyümölcsnedvsajtókat kézhajtásra Heronlesnyomóerőszerkezettel, fa- vagy vastányérral.

Gyümölcs- és szőlő-örpöket, bogozó-gépeket,

Gyümölcs-aszaló készülékeket gyártanak és szállítanak jótállás mellett, mint különlegességet a legújabb szerkezetben

Mayfarth Ph. és Ta., Bécs, II/1.

különlegességi gyár gyümölcsértékesítési gépekben.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. Megrendelések idejekorán kéretnek 1579

Takarmány eladás

Szolnok-Dobokavármegye. a nagy-
iklói vasuti állomáshoz 12 kiló-
o o meter távolságban fekvő: o o

Kecsed-Szilvás

községben, 120 szekér, mintegy 12
vasuti kocsi **ELADÓ.**

Ennek 50% réti és szénafüi széna,
50% perjés baltaczim, illetőleg egy
csekélyebb része perjés luczerna.

Értekezhetni:

Kovács Jenővel, Nagyiklódon.

1615.

BABÓS ÉS TÁRSAI

vaskereskedése KOLOZSVÁRT, Deák-Ferencz-utca 25. szám.

A nagyérdemű gazdaközönség szives tudomására hozzuk, hogy üzletünkbe
újabbán egy nagyobb összeget fektettünk be és raktárunkat megnagyobbítottuk,
ennélfogva azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy nagybecsült vevőinket
gyorsan és pontosan a legjutányosabb árak mellett szolgáltatjuk ki.

Raktáron tartjuk mindazon cikkeket, amelyek egy gazdaságban szüksé-
gletnek, u. m. **Gazdasági gépek és eszközök, Kudsiri-rudvasak,**
vaslemezek, építkezési vasgerendák, Konyhaberendezési cikkek,
Kötél és lánczárak, Beocsini-Cément, Gypsz, nádfonat, Carbolineum,
Kátrány, mindennemű Festékárak, Gépszijj, Gépolaj, Gépszir, Kocsi-
kenőcs, Mécsolaj, Rézgálicz, Raffia háncs, Aszfalt és elszigetelő-
lemezek, Kovács-szén, Kox és Faszén, Fleischmann-féle szabadal-
mazott tejkannák stb.

Gazdasági gépekről árjegyzéket díjmentesen küldünk. 1473

Telefon szám: 351.

Telefon szám: 351.

Lóvasalást

kitünően értő, lovas-

• ságnál szolgált •

kovácsot

keresek gazdaságba

• éves szolgálatra, •

1619

Czim a kiadóhivatalban.

Hunyadmegyei, tejgazdasággal be-
rendezett birtokomra egy önálló

óvadékképes

gazdatisztet

keresek. Bizonyítványok és fize-
tési feltételek Barcsay Tamás,
Nagy-Debrec, u. p. Alsó-Ilosva,
Szolnok-Doboka vm. küldendők.

Ugyanott egy **számtartói**
= **állás** is betöltendő. =

1612

Tüzfát, faszenet, mindenféle
érceket és ércterületeket min-
den mennyiségben vásárol és
ajánlatot kér:

GERŐ MUNDI Budapesten

1616 VI., Szondi-utca 78.

A czimre tessék vigyázni! 1479

Hantz Sándor könyvkötő

Kolozsvárt, Mátyás király-tér 9. szám.

E szakmához tartozó munkákat versenyt felülmúló
ízléssel tartósan és olcsó árért készítek. Fizetések
fél vagy egész évi elszámolásra történhetnek.

Eladó BÜKK-MAKK!

600

darab sertés részére

Kövesdi BOÉR OLIVÉR

által bérelt területen.

1618

Posta és vasut állomás:

Brassó-Földvár; lakhely: Hidvég.

RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

Álló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.

Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gáz-
gépek szivó-, világító- és kohó-gázüzem számára.

Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű
gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.

Szivattyúk Worthington és egyéb rendszerek szerint.
Hűtőtelepek és jeggyárak.

Gépberendezések malmok, téglagyárak, olaj-
gyárak és kékfestő-gyárak részére.

Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.

Borsajtók és szőlőzúzóok.

1475

Egyedüli FERLACHI gyártmány,

mely a bel- és külföldi gyártmányok közti verse-
nyen a legelső díjat nyerte el.

Aranyérem Páris 1900. — 46 remekelés.

Ogris Márcus 1923

fegyvergyár és (précios) puskaműves

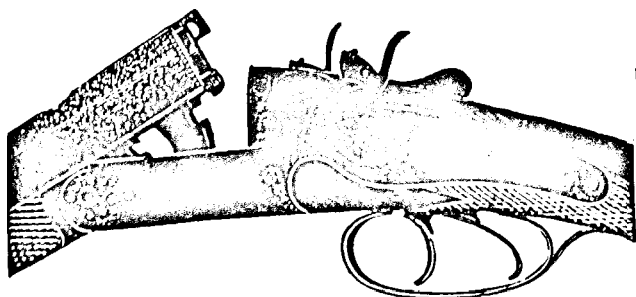
FERLACH (KARINTHIA) szállit elsőrangú bármily
rendszerű vadász- és cshellövő-fegyvereket legjobb és
legpontosabb kivitelben Különlegesség nagyon köny-
nyű DRILLING-fegyverekben. Súlyuk 2-3— kilogramm.

Ujdonság: **Browning-féle automatikus**
sorót ismétlő fegyver 225
korona gyári árban.

Magyar árjegyzék kívánatra bérmentve.

Levelezés magyar!

Levelezés magyar

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HÉTILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

- Szarvasmarhaállományunk létszámának emelésére alkalmas teendők. II. Balogh Sándor. 549
A budapesti nemzetközi állatorvosi kongresszus. 550
Tejszővetkezeti alakítása. 552
Nitrogénhiánya a növényeknek. Dr. Ejury Lajos. 553
A gyümölcsösomagolás kérdéséhez. 554

Vágyes közlemények:

- Erdélyrészi mezőgazdasági kiállítás Nagy-Enyedén. 554
Időjelzés — Tanfelügyelő a mezőgazdaságról. — Tanulmányuti kirándulás. — A gazdasági tudósítók kongresszusa. — A komlópiacról. — A házi fogyasztásra szolgáló bor bejelentése. — A szatmári baromfi-kiállítás. — Állatértékesítési és piaci viszonyok a nemzetközi piacokon. 555

Mírdetések

Szarvasmarhaállományunk létszámának emelésére alkalmas teendők.

Irta: Balogh Sándor.

II.

A magyar marha-jövedelmező tenyésztésének legelső feltétele a köztenyésztésnél a nyári legelő biztosítása. Ma már igen kevés községben lehet szó a háromnyomásos gazdasági rendszer megszűnése folytán nyári legelőről, miért is a községi legelő biztosításának nem marad más módja, mint feltétlenül osztatlan községi közlegelő fenntartása és létesítése. Sajnos, tekintetben a kormány nem jár el a kellő erélyvel. Hiszen csak a napokban értesültem arról, hogy a Hortobágy egy részének öntözéssel való berendezésével egyidejűleg ismét óriási terület fog a közlegelőből elvonatni,*) továbbá más községek is igyekeznek — a közlegelőket ismeretében hiányában — közlegelőiket felosztani, sőt tudok esetet, ahol igen erős áramlat indult meg, természetesen ügyvédek vezetése alatt és nem gazdák, hanem iparosok és kereskedők között, akik amellet kardoskodnak, hogy a községi közlegelő a község mellőzésével a legtöbbet ígérő idegeneknek haszonbérbe adassék, mert az így származó bevételi többletből a pótdó kevesbíthető leend.

Ilyen ingatag az ország jelentékeny részében a magyar marhatenyésztés alapja, s ha a kormány továbbra is hozzá fog járulni a meglévő közlegelők felosztását elrendelő községek és törvényhatóságok határozataihoz, amely határozatok a legtöbb esetben a kis-középbirtokos-osztály ellenzése mellett a csak közvetve érdekelt laikus, nemgazdák által erőszakoltatott ki, akkor egy cseppet sem csodálkozhatunk azon, ha a magyar marha mennyiségileg és minőségileg is folyton kevesbedik. Ahol ily nagyfontosságú közérdekről van szó, az államnak nem szabad visszariadnia az ily irányú határozatok megsemmisítésétől, sőt ha törvényhozásunkban kellő számban volnának a kisbirtokosok igazi szószólói, törvényhozási intézkedést provokálnának arra nézve, hogy a meglévő közlegelők sem feloszthatók, sem felszánthatók, sem bérbe adhatók ne legyenek.

Ez lehetne a legkevesebb tenni való, amelyre a magyar marha létszámának csupán fenntartása szempontjából feltétlenül szükség van, de még mindeme intézkedésekkel sem érhetjük el, hogy a 27%-kal megapadt állomány visszapotolassék. Ha ezen utóbbi célt eredményesen akarjuk szolgálni, arra

*) E tekintetben téved a t. cikkíró ur, mert ha a Hortobágy öntözésre berendezetnék, az eddiginél jóval nagyobb szarvasmarha-állomány lenne eltartható, anélkül — mint jelenleg — hogy a nyár felét átkoplalná. Cs.

kell törekednünk, hogy a közlegelők számát szaporítsuk. E téren a vármegyei gazdasági gazdasági egyesületekre, valamint az állattenyésztési felügyelőségekre ama fontos feladat vár, hogy a közlegelővel egyáltalán nem, vagy a nem kívánt nagyságban rendelkező községeknek utmutatással szolgáljanak arra nézve, hol volna a környékben legelőterület található, melynek kibérlése folytán a község megfelelő közlegelőhöz jutna vagy általa a meglévő, de kevésnek bizonyult legelőterület kipótolható volna.

E tekintetben nem szabad a fáradságtól visszariadni, hanem igénybe kell venni az ily kínálkozó legelőt még akkor is, ha az a községtől 2-3 napi járásnyira volna; hiszen az állatok az elhajtás fáradságait óvatos eljárás mellett kibírják, aminek fényes bizonyítékául szolgál ama körülmény, hogy a birtokosok eladó állataikat gyakran a községtől 150-200 kilométer távolságra levő vásárookra is lábbon elhajtják. Ha a közlegelő ily módon való megoldásához hozzájárulni elmulasztjuk, a magyar marhának nemcsak a jelenlegi megapadt létszámában való fenntartása nem lesz lehetséges, de el lehetünk reá készülve, hogy pár évtized múlva valóságos csapásként fogja a Nagy-Alföldet és Erdélyt az állathiany sújtani, mert nyári legelő nélkül magyar marhát jövedelmezően tenyészteni nem lehet.

Ugyanezen alkalmából figyelmünknek ki kell terjednie a magyar marha minőségének javítására is. Akinek alkalma volt az Alföld és Erdély tenyésztségi viszonyait éveken át megfigyelés tárgyává tenni, sajnálattal tapasztalhatta, hogy a magyar marhának közismert külemi hibáinak megjavítása igen lassan vagy éppen nem haladt előre; sőt ha az általános minőségét tekintjük, egy évről-évre fokozódó degenerációt konstatálhatunk, ami a köztenyésztés állatainál abban jut kifejezésre, hogy végig nézhetünk 8-10 alföldi gulyát is, míg egypár hibátlan alakulást, igazi prima ökröt találhatunk. Hogy eme állításom nem légből kapott frázis, bizonyítja az, hogy alföldi uradalmaink még közepes igás ökrökért is az erdélyi vásárokat kénytelenek fölkeresni, ott páronként 700-800 K-t fizetni, mert az Alföldön még ily anyag is minimális mennyiségben található.

E nagymérvű visszafejlődés több okra vezethető vissza, melyek között első sorban a nyomoruságos nyári legelő említendő; mivel parasztagazdaságokban jóformán a legelő volna hivatva termelőtakarmányozást nyújtani, ekkor kellene a növendékállatoknak kifejlődni, mert a télen adott szalma, polyva, törek legtöbb esetben csak életben tartó takarmányozást tesz lehetővé. Már pedig el lehet mondani, hogy az ország legtöbb községének közlegelője — legcsekélyebb kivételektől eltekintve

Jobb
és megbízhatóbb
magvak

nem léteznek, mint a minőket
31 év óta szállít

Mauthner Ödön

cs. és kir. udvari

magkereskedése

Budapesten

VII. ker., Rottenbiller-utca 33. sz.

IV. ker. Kossuth-Lajos-utca 4. sz.

ÁRJEJYZÉKEK

ingyen és bérmentve küldetnek.

„Szüreti árjegyzékünk“ és „Őszi mag-árjegyzékünk“

megjelent és azt kívánságra bárkinek, ingyen megküldjük.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-u. 31.

— tul van állatokkal terhelve, kissé szárazabb években nem hogy termelő takarmányt nem képes nyújtani, de igen sok helyen azzal mentik meg az állatok egy részét az éhen pusztulástól, hogy aratás után a legelőre haza hajtják, tarlólegelőn, szalmán dédelgetik, különben nem érné meg a telet.

A legelőviszonyok megjavítására csakis az előbb elmondottak alapján tehetünk valamit, de a minőségnek hathatósabb javítására csakis a téli takarmányozás némi javításával volna elérhető olyformán, hogy a mesterséges takarmánytermelés a magyar marha tenyésztésükön is jobban felkarolhatnák. E tekintetben azonban csak igen lassu előrehaladásra számíthatunk, de el fog jönni a szakismertek térfoglalásával az idő, hogy az alföldi és erdélyi gazdák is be fogják látni az egyoldalú szemtermelő gazdasági rendszer káros voltát. azzal fokról-fokra szakítani fognak. Alföldi és erdélyi viszonyok között sokat tehetünk tagosítatlan községekben a tagosítás végrehajtásával, mert ez okszerűbb gazdálkodást tesz lehetővé.

A minőség megjavításának hatalmas módja: az apaállatok helyes megválasztása a tenyészkerületek és állattenyésztési kerületi felügyelőségek rendszeresítése óta elég hathatósan vértetett foganathba s az államnak bő anyagi és erkölcsi támogatása mellett csakis áldásos hatással volt, hogy eme hatás dacára mégsem volt a javulás oly szembetűnő, mint a nyugati marháknál, szintén a legelőviszonyok fokozatos rosszabbodására vezethető vissza. Sajnos, az apaállatok ezirányu megválasztása nem haladhat tovább a megkezdett mederben, mert eddig az állattenyésztési felügyelőségek módjában állott a szegényebb községek részére jobb minőségű, drágább bikákat vásárolni és azokat 20—30% árengedménnyel a községeknek kiosztani.

Most azonban a földmívelésügyi kormány ezen árengedmények fedezetére szolgáló 288.000 K-t 188.000 K-val leszállította és a magmaradt 100.000 K. mikénti felhasználása is a főispánok, alispánok vagy a gazdasági egyesületek javaslata alapján fog egyes községek részére a minisztériumban megállapított összegben kiosztásra kerülni, az állattenyésztési felügyelőknek az apaállatok megválasztásánál gyakorolt befolyása semmivé törpül, mert a vételnél úgyszólván semmi beleszólása sincsen, a vétel utáni kritikáját is kénytelen lesz igen simán előadni, ha nem akarja, hogy a gazdaközönség gyűlöletét magára ne vonja.

Nem lehet kétségünk az iránt, hogy a kormányt jó szándék vezérelte, midőn a százalékos árengedményezési fedezetből 188.000 koronát állatdíjazások és szövetkezetek segélyezésére szándékozik fordítani, de sajnos, az utóbbi módokon a magyar marhatenyésztés a rövidebbet fogja huzni a nyugatival szemben, mert az állatdíjazások, főleg pedig a tejszövetkezetek inkább a nyugati marhákat tenyésztő vidéken fognak végrehajtatni, illetve támogattatni. Amíg a nyugati marhákra vonatkozólag csak helyeselni lehet a kormány ezirányu eljárását, addig igen kívánatos volna, hogy a magyar marhát tenyésztő és szegényebb községek az apaállatok beszerzésénél hathatósabb mértékben segélyeztessenek.

Ha megszívleljük az itt elmondottakat, igyekezni fogunk a közlegelők fentartásával, illetve létesítésével és kiegészítésével, a téli

takarmányos megjavításával és a kormányzati segélyezésekkel a magyar marha létfeltételeit biztosítani, akkor sikerülend a magyar marhának legalább a mai látszólagos való fentartása, vagyis a további depekoráció meggátolása, de a létszámnak 10 év elteltire való fölemelése is — nézetem szerint — nem fog többé bekövetkezni, azon egyszerű oknál fogva, mert az Alföldön és Erdélyben a legelőterület alig ha fog szaporodni; már pedig a jelenlegi területen nem több, de kevesebb állatot kellene nyaraltatni, hogy száraz évben éhínségre ne jussanak állataink. Ha sikerül intézkedéseinknek annyi fogantatást szerezni, hogy a magyar marha jelenlegi létszámában megmaradhat, komolyabb aggodalmakra alig lehet okunk, mert bár kívánatos volna magyar marháknak a nagyobb és jobb produkció, de a mostani állapot kedvező intézkedések hatása alatt csak javulni fog.

Ezekben kívántam a tulajdonképpeni depekorációnak, vagyis a magyar marha létszám-csökkenésének okait és azok orvoslási módjait tárgyalás alá venni, s most már átérthetők a depekoráció keretén kívül eső ama körülmény megbeszélésére, hogy a nyugati markáknál megcsappant üszőállomány miként volna a szükséges mértékben megsaporítható. Mint közletemem elején említém, a nyugati üszőállomány megkevesbedésének oka a szopós borjúk és 1—2 éves üszők évről-évre fokozódó mennyiségben való levágása, illetve az előbbieket kivitele.

A szopós borjúk levágását már előbb sok esetben indokoltam mondottam magángazdasági tekintetből, mivel azok fölnevelése magasabb tejárak mellett csak azon esetben fizetné ki magát, ha tenyésztőink ismernek azon mesterséges földmívelési módokat, melyeknek követésénél a borjú minél kevesebb teljes tejjel fölnevelhető, de mivel mindeme eljárások tehenészetünkben legfőképpen csak elméletileg ismeretesek, a gyakorlatban kellő módon elterjedve és kipróbálva nincsenek, alig lenne jogos még a közjó érdekében is a tenyésztőket a határozott kárral járó borjúnevelésre — mint sokan javasolják — törvényes intézkedésekkel rászorítani.

Különösen érzékenyen sujtaná a tenyésztőket ezen intézkedés a bikaborjúk fölnevelésénél, mert tudvalevőleg a köznek sem érdeke, hogy a szopós borjúállomány felét kitevő bikaborjúk mind föl neveltessenek, mivel a tenyésztésnél jóval kevesebb bikára van szükség, mint üszőre, nyugati ökrökben sem oly nagy a szükségletünk, hogy szaporításuk ily intézkedéseket követelne. A szopós borjúk nevelésének kérdését bizzuk a tenyésztőkre, azok vannak hivatva egyedül eldönteni: vajjon fölnevelésük viszonyaik között helyesek e vagy sem. Szopós borjúk eladásához rendszeren úgyis csak azon tenyésztők fordulnak, akiknek viszonyaik között a fölnevelés minden kétséget kizárólag deficittel jár.

Az 1—2 éves üszők székreadása már nem lévén magángazdasági szempontból indokolható. közzgazdasági szempontból szerfölött kívánatos, hogy azok közül csak olyanok levágása engedtessek meg, melyek a vágást megelőző vizsgálat alkalmával az állatorvos által betegség, hátrányos alakulás vagy más elfogadható okból tenyésztési célokra alkalmatlannak bizonyulnak. A most napirendre kerülő önálló vámtarifa megállapításánál pedig a kiviteli vámok fölemelésével teljesen

meg kell akadályoznunk az 1—2 éves üszők kivitelét, ily módon is megmenthetünk évente 9—10.000 drb. üszőt a köztenyésztés részére.

Összefoglalva az itt leírtakat, megállapíthatjuk, hogy létszám-csökkenés csakis a magyar fajta marhánál tapasztalható, melynek meggátolása céljából a legfontosabb teendő a közlegelők fentartása, illetve szaporítása; továbbá a jobb takarmányozás előmozdítása, az apaállatok kellő megválasztása és e célra államsegély nyújtása. A nyugati marhánál nem hogy depekoráció nincsen, sőt örvendően tapasztalhatjuk a létszám gyarapodását, pótlásra kevésnek bizonyult üszőállomány szaporítására a magánérdek érintése nélkül csakis az 1—2 éves üszők kivitele és levágása volna törvényhozási vagy rendeleti úton eltiltható.

A budapesti nemzetközi állatorvoskongresszus.

A Budapesten szeptember 3-án megnyílt állatorvosi kongresszusnak a gazdákat érdeklő tanácskozásából a megjelent tudósítások alapján itt közöljük a következőket:

Elsőnek a kongresszus *állategészségügyi szakosztálya* fogott hozzá munkájához. *Lesztyánszky* Sándor miniszteri tanácsos, a földmívelésügyi minisztérium állategészségügyi osztályának főnöke, *Essen* dr. giesszeni egyetemi professzor és *De Jong* leydeni vágóhídi igazgató vezették tovább a tanácskozást. A napirendre az *állatbiztosítás* (állami és szövetkezeti biztosítás) volt kitűzve. Erről a kérdéssel *Lydtin* dr. baden-badeni titkos főkormánytanácsos és *Rudovszky* József brünni császári és királyi tartományi állategészségügyi referens értekeztek.

Előadásukban kifejtették, hogy biztosító nem csak egyes személy, vagy társaság, hanem az állam is lehet, sőt köteles is arra, a mikor a közvagyonnak biztosítása szükséges és ezt hosszabb időn át egy társaság teljesíteni nem tudja. Általában nézve az államnak érdekében áll a nemzeti vagyon értékes részének biztosítása. A háziállatok értéke milliárdokat tesz ki s így az ország jólétének tetején részét képviselik. De a háziállatok ki vannak téve a természetes, vagy gazdasági megsemmisülésnek, emellett sérülés, betegség miatt is elveszithetik értéküket. Ez bármikor bekövetkezhetik s így az állatbiztosítás az állampolgárok nagy részének *általános és sürgős* érdeke. A kártalanítás a *fertőző betegségek* idején történő megállapításának és így az ellenük történő védekezésnek is leghathatóbb eszköze. A hol az állampénztárból történő kártalanítás egy vagy más okból akadályba ütközik, ott a leghelyesebb eljárásnak látszik a háziállatok tulajdonosait törvényes eszközökkel arra bírni, hogy a kártalanítást saját erejükkel biztosítsák, mert ez hathatósabb védekezésre ösztönzi őket a betegségek ellen. A keleti marhavész esetén az állatok és fűzött tárgyak kártalanítása, ugymint eddig a legtöbb államban, ezután is az állampénztárból történhet. A kártalanítás összegének nagysága befolyással van a fertőző betegségek megállapításánál; miután pedig a kártalanítást csak akkor lehet megengedni, ha az állattulajdonost a fertőző betegség fellépésénél mulasztás nem terheli, ezért lehetőleg nagy kártalanítási összegeket kell megállapítani. A

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyas-király-tér, 7. sz. saját házában.

Betétkeket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztés kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Árúraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzések is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

fertőző betegség, vagy ennek gyanuja, továbbá az állategészségi rendőri intézkedések okozta értékcsökkenést ilyenkor figyelmen kívül kell hagyni. A kárbecslésnél a hatósági állatorvos szakértő gazdákkal bizottságot alkot; a becslési eljárásnál a vezetőszerep a hatósági állatorvost illeti meg. Fertőző betegségben szenvedő, vagy ennek gyanujában álló állatokért, ha ez a gyanu később beigazolódik, a teljes becsértéknél valamivel kevesebb, de 75 százaléknál nem kisebb és 90 százaléknál nem nagyobb kártalanítás állapítható meg; fertőzés gyanujában álló, de egészségesnek bizonyult állatokért éppen úgy, mint minden egészséges állatért meg kell téríteni a teljes becsértéket.

Az epidemikus betegségek által okozott veszteségeken más károkkal szemben is szükséges a biztosítás. Ilyen károk az *elhullás, sérülés és kényszervágás*.

Ezután *Arup J.*, a dán királyi kormány állategészségügyi előadója ismertette a Dániában elterjedt községi állatbiztosító-társulatok működését. Véleménye szerint csak ilyen társulatok nyomán lehet az állami vagy a szövetségi kölcsönös biztosításhoz eljutni.

Nagyérdekű és rendkívül tanulságos előadást tartott az állatbiztosításról *Száutó* Menyhért miniszteri osztálytanácsos, aki széleskörű szakértelemre mutató értekezése végén a következő alapelvek figyelembe vételét ajánlotta az állatbiztosítás szervezésénél:

A fertőző betegség okozta, elhullás és leölés esetén a gazdákat az állam kártalanítsa; a kártalanítással kapcsolatban a kormány egyes ily betegségek ellen kötelező oltást és irtó eljárást rendeljen el; a kártalanítás céljára az állam országos alapot létesítsen; a kártalanítás és eljárás költségeit a gazdaközönség viselje állatállományának létszáma, esetleg értéke arányában; a többi betegség és baleset okozta elhullás és kényszervágások kárpótlására a gazdák községenként állatbiztosító-intézeteket alakítsanak, ahol a kárpótló összegeket az érdekelt gazdák a biztosított érték arányában viselik; a községi biztosító-szövetkezetek közt országos viszontbiztosítást kell szervezni; a viszontbiztosítás állami kezelésben legyen; végrehajtó szerve ugyanaz a hatóság, amely a fertőző betegségek kárpótlását és irtását intézi.

A hallgatóság nagy tetszéssel fogadta ezt az előadást, amelynek nyomán beható vita indult meg. A kérdéshez a többi közt hozzászólottak: *Pirocchi* tanár (Milánó), *Furtona* állatorvos-i főfelügyelő (Bukarest), *Littlewood* angol, *Wennerholm* svéd és *Vámos Jenő* magyar delegátusok.

A szakosztály délutáni tanácskozásán két előadó, *Binder* Antal bécsi miniszteri osztálytanácsos és *Roeckl* titkos kormánytanácsos (Berlin) az időszaki állategészségügyi értesítők szerkesztéséről tartottak értekezést.

A délutáni napirend második pontja volt a forgalom korlátozásának mértéke a nem közvetlenül ragadós fertőző betegségek, nevezetesen a *lépfene* esetén. Erről a tárgyról *Malkmus* dr. hannoveri állatorvosi főiskolai tanár tartott előadást.

Ugyanezen kérdést fejtegette *Profé* dr. kölni királyi kerületi állatorvos is, aki szintén szigorú intézkedések foganatosítását javasolja. Mind a két előadó kívánatosnak tartja az állatforgalomnak az eddiginél szigorúbb korlátozását. A szakosztály délutáni ülése *Profé* dr. előadásával befejeződött.

A kongresszus harmadik napján az *életani szakosztály* tanácskozása délelőtti kilenc órakor nyílt meg. A napirend első pontja volt a tej és tejkezelés, különös tekintettel a tejés

reformálására az egészségügyi követelményeknek megfelelőleg. Erről a kérdéssel *Happich* dr. dorpati főiskolai tanár tartott gondos és alapos buvárkodásra mutató előadást, amelynek nyomán az élettani szakosztály a következő határozatokat hozta:

1. Szükséges, hogy a tej higiéné kapcsolatban egy gyakorlati tejbakteriológiai kurzussal az állatorvosi főiskolák tanrendjébe főlvéttessék.

2. Szigorúan megtiltandó, hogy elnevezések, mint tuberkulózismentes tej, gyermek-tej, higiénikus tej, — reklámcélokra használtassanak. Ilyen tejfélék előállítására meghatározott föltételekhez köttessék. Ilyen feltételek az állatok egészséges állapotának állandó állatorvosi ellenőrzése, a takarmányozás, gondozás, a tej fejésének tisztasága és a tej rögtöni lehűtése.

3. A rendőrségi ellenőrzés kívánja meg, hogy eladásra kerülő tej piszkot egyáltalában ne tartalmazzon. Gyakorlati ellenőrzésnek ajánlható 1 liter tejnek világos üvegbe történő öntése, amidőn 3 órai állás után üledék ne képződjék.

Fuchs dr. mannheimi állategészségügyi tanácsos tartott ezután előadást és szólott a Középponti Tejcsarnokról is. A szakosztály elhatározta, hogy behatóan fogja tanulmányozni a budapesti Középponti Tejcsarnok üzemét.

A napirend második pontja volt a *lefőlözött tej tápláló értéke hizó és növendék-állatokban, különösen a különböző fajtaju sertésekben*. Ezzel a kérdéssel két előadó foglalkozott, *Hagemann* O. dr. bonni gazdasági akadémiai tanár és *Cselko* István magyaróvári g. akad. tanár. *Hagemann* e gazdaságilag igen fontos kérdés tudományos oldalát tárgyalta. Kísérleteiből azt a következtetést vonta le, hogy a lefőlözött tej értékesítésénél első sorban figyelemmel kell lennünk az állatok fajára, korára, továbbá a takarmány minőségére. Csakis e faktorok tekintetbe vétele mellett lehet a sovány tejet kielégítő módon értékesíteni.

Cselko professzor gyakorlati kísérletek alapján tárgyalta a kérdést. Főlemlítette, hogy a lefőlözött tej kellő értékesítésének kérdése csak azóta égető, mióta a röperőn alapuló tejfőlöző gépek s az azok nagy munkaképessége folytán keletkezett tejszövetkezetek óriási lendületet adtak a vajtermelésnek. Miután a lefőlözött tejet emberi táplálék céljaira kellőképpen értékesíteni nem sikerül, nem marad más hátra, mint más értékesítési módokhoz nyulni, így például állati takarmánynak használni. A lefőlözött tej főleg csak zsirtartalomban tér el a friss tejtől; összetétele függ tehát a friss tej összetétele s lefőlözési fokától. E két tényező közül az első rendszerint változóbb, mint a másik, amennyiben a friss tej összetétele többnyire jobban ingadozik, mint a mekkora eltérések észlelhetők a tejnek centrifugálás által történő zsirtalanításában. A lefőlözött tej változó összetétele figyelmeztet demel akkor, ha takarmányozási kísérletet teszünk vele. Mint takarmányt, főleg csak sertéshizlalásnál, továbbá fejőstehenek táplálásánál s végre a borjunevelés és hizlalásnál alkalmazzák a lefőlözött tejet, de jó eredménnyel használható baromfi-hizlalásnál is. Előadó főképpen a *sertéshizlalásnál* történő alkalmazásról beszélt, igen részletesen és tanulságosan ismertette tárgyat minden irányban. *Cselko* következtetései jobbra megegyeznek *Hagemann* eredményeivel.

A kérdés fölött megindult élénk vita folyamán *Pirocchi* milánói főiskolai tanár bemutatott a szakosztálynak egy készüléket, amely a borjunak lefőlözött tejjel történő

szoptatásnál az anyaállat tőgyét helyettesíteni. A tanácskozás folytatását azután délutánra halasztották.

A délutáni ülésen első tárgy volt a *hus és húskészítmények hamisítása és ezek kimutatására szolgáló újabb vizsgálati módszerek*. E fontos kérdést *Martell* H. dr. állategészségügyi főnök (Páris) és *Jacobsen* dr. krisztianiai városi állatorvos tárgyalták. Előadásaik alapján többek hozzászólása után a biológiai szakosztály a következő határozatot fogadta el:

Hus és húskészítmények konzerválásához csak teljesen ártalmatlan anyagok, mint kőszó, salétrom, cukor, továbbá füstölés használható. Mindazon idegen anyagok, amelyek azon célból adtak a hús-hoz, vagy bármely húsféléhez, hogy általa konzerváltassék, vagy megfestessék, eltiltandók, miután használatukban az a csalási szándék rejlik, hogy az árunak tetszetősebb formája legyen, mint a milyen természetének ténylegesen megfelel, továbbá mert nincs bebizonyítva, hogy ezek a szerek egészségügyi szempontból nem ártalmatlanok.

A *körtani szakosztály* ülésén a napirend első pontja volt az *ember, továbbá a szarvasmarha, baromfi és egyéb háziállatok* (főleg a kutya) *gümőkórjának egymáshoz viszonya*.

Elsőnek *Schütz* dr. berlini állatorvosi főiskolai tanár értekezett. Kifejtette, hogy a szarvasmarha gümőkórját a bovinus gümöbacillus okozza. Szarvasmarhában olyan spontán gümőkór, melyet az emberi gümöbacillus idézne elő, nem található. Az emberi gümőkór eseteiben többnyire az emberi gümöbacillus mutatható ki, s csak aránylag kevés esetben a bovinus gümöbacillus.

De Jong dr. leydeni vágóhídi igazgató értekezésében arra a következtetésre jut, hogy az emberi gümőkór bacillusai azonosak a nagy állatokéval (emlősök), beleértve a kutyát is, jóllehet jelentős különbségek figyelhetők meg virulenciájukat illetően a különféle kísérleti állatoknál. Főképpen az emberi bacillusok bizonyulnak kevésbé virulenseknek az állatokénál. A tyukok gümőkórjának bacillusai különbözik az emlősök bacillusától, eltérő tulajdonságainál fogva. Ez azonban nem jelenti azt, hogy nem patogén az emlősökre.

Preis Hugó dr. budapesti állatorvosi főiskolai tanár értekezésében szintén azt vitatta, hogy az ember, a szarvasmarha és a madarak gümöbacillusai csak egy bacillusnak a fajváltozatai. Előadása végén arra következtetésre is jut, hogy valamely állatfaj gümöbacillusai nem tekinthetők ártalmatlanoknak más állatfajra, vagy az emberre nézve és hogy a betegség ellen irányuló észszerű védekezésnél nem szabad csupán egy állatfajra szorítkozni, hanem ki kell terjeszkedni az összes, gümökórral fertőzött állatfajokra.

A referensek előadása után élénk vita támadt. A kongresszus végül *De Jong*, *Preis* és *Arloing* javaslata értelmében kimondotta, hogy:

1. A szarvasmarha gümöbacillusai az embert fertőzheti; gümökóros emberben lehet olyan gümöbacillus, mely a szarvasmarhát is veszedelmesen megbetegítheti, hogy tehát kölcsönös fertőzés lehetséges. 2. Kívánatos volna további kutatást végezni az iránt, hogy a baromfigümöbacillus mennyiben veszedelmes az emberre és az emlős állatokra. 3. Kívánatos, hogy az összes óvórendszabályok, melyek arra vannak hivatva, hogy az állati gümökórnak az emberre való átterjedését megakadályozzák, ezután is föntartassanak.

A délutáni ülésen *Wirtz* utrekti állatorvosi főiskolai igazgató elnökölt. Az első

Legnagyobb választék és legutányosabb árban kapható.

Divatos **férfi ingek**, alsó-nadrágok, gallérok, kékzölök és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Flu és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

1008

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyszőnyeg szakszerűen készítve, olcsó árban található.

Minden fajtaú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipke függönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

tárgy volt *A gümőkóros fertőzés létrejöttének módjairól a háziállatoknál.* A kérdésről elsőnek Lorenz dr. darmstadti orvosi főtanácsos tartott előadást. Főlemlítette, hogy a szarvasmarha gümőkórja leginkább elterjedt az összes háziállatok közt. A fertőzés kapujául leginkább a száj és orr-nyílás szolgál. Értekezett még *Bongert* berlini bakteriológiai intézeti főnök is a kérdésről, a melyhez ezután hozzászóltak *Arloing* (Lyon), *Bang* (Kopenhága) és *Eber* (Lipcse).

Ezután *A tej- és tejtermékek gümős fertőző képessége* című kérdést tárgyalta a szakosztály. Ennél a tárgynál *Fáy* Aladár dr. királyi egészségügyi felügyelő főleg azzal foglalkozott, hogy minő jelentőséget kell tulajdonítani a tejnek a gümőkór tovább terjesztésénél. Ez a kérdés úgy az emberi, mint az állati egészségügybe belenyulik. Az előadó arra a következtetésre jut, hogy az a tény, hogy állati gümöbacillusokat tartalmazó tej az embernél, főleg csecsemő korban gümőkóros megbetegedést okozhat, bebizonyítottnak tekintendő. A tejjel fertőzés kérdéséről még *Müller* königsbergi bakteriológiai intézeti főnök is értekezett.

A délutáni tárgyalás utolsó témája *A gümöbacillusok hasonlóságáról és a baktériumok jelentősége a gümőkórra irányuló vizsgálatok elvégzésénél* című kérdés volt, melyről *Aufjeszky* Aladár dr. állatorvosi főiskolai m. tanár tartott tudományos előadást s méltán szolgált rá az előismerésre, amiben részesült.

Tejszövetkezet alakítása.

— Felhívás a gazdaközönséghez. —

A torda-aranyosvármegyei gazdasági egyesület az alábbi felhívást intézi a gazdaközönséghez, amely nemcsak abból a szempontból érdekes, hogy Tordán egy nagyobb szabású tejszövetkezet létesítését célozza, hanem azért is, mert a tejszövetkezetek célját és előnyeit igen helyesen ismerteti.

Magyarországon most éljük a szövetkezés boldogító korszakát. Sajnos, hogy nyugati szomszédaink ebben is már megelőztek. Nálunk úgy 15 év előtt indult kezdeményezés után néhány ügybuzgó és tevékeny férfinak csak nagy kitartást és küzdelmet igénylő munkája után sikerült legyőzni a mi népünk tartózkodását, közönyösségét és bizalmatlanságát és csak különféle állami kedvezmények nyújtásával bevezetni a szövetkezés üdvös keretébe. Ma már nap nap mellett olvassuk, látjuk és tapasztaljuk a különféle természetű szövetkezetek alakulását, fejlődését és annak kedvező zárlati eredményét.

Hazánkban a Torda-Aranyosvármegyei gazdasági egyesület az általa a földmivélségi miniszterium segítségével mellett már hét év óta rendezni szokott gazdasági vándor előadások és tanfolyamok alkalmával iparkodott a falusi gazdák között ismertetni a szövetkezés üdvös eszméjét és örömmel tapasztaljuk, hogy ezen ismertető és buzdító előadások hatása alatt a legtöbb magyarajku községben rövid idő alatt meg is alakultak a hitelszövetkezetek, melyek mindenütt közmegelegedésre szépen fejlődnek.

Ujabb időben a Székelyföldi actio miniszteri kirendeltsége működik nagy buzgalommal egy helyi megbízottja által hasonló irányban és már több községben létesített gazdaköröket, értékesítő és fogyasztási szövetkezetet.

De a gazdasági egyesület is tovább akar haladni a megkezdett úton. Ugyanis elhatározta,

hogy a tordai és a közeli községek gazdáinak bevonásával szövetkezetbe hozás útján Tordán egy központi tejszövetkezetet fog létesíteni mely szövetkezésnek célja volna:

1. Hogy Torda város közönsége első sorban és állandóan tiszta és hamisítatlan tejjel, másodsorban tejtermékekkel, mint tejszín (tejföl), vaj és esetleg sajttal láttassék el.

2. Hogy a gazdák a tejnek közösen és nagy tömegben való értékesítése útján állandóbb és nagyobb haszonhoz jussanak.

Hogy ez új vállalat szükséges é és hogy e kettős cél valóban elérhető-e megpróbáljuk néhány adattal bizonyítani.

A szükségről azt hiszük nem kell beszélni mert bizonyára az összes tejfogyasztók óhajta várják, hogy a mindennapi tejbeszerzés apróbb és nagyobb kellemetlenségeitől megszabaduljanak, hogy jó és tiszta tejet kapjanak s hogy rendkívüli szükségleteiket is rendes árban biztosan fedezhessék.

A gazdák előtt azonban szükségesnek tartjuk a közös értékesítés előnyét és a tejtermelés nagyobb mérvű felkarolásából a gazdaság javára szolgáló előnyöket bizonyítani, mert ez ügynek sok gazdát kell megnyerni, csekély tej mennyiséggel ilyen vállalatot megindítani és fenntartani nem lehet.

Hogy a tejnek közösen való értékesítése mily előnyökkel jár, azt a községben termelő álláspontjáról nézve látjuk.

Például: Ha a közösen összeadott nagyobb mennyiségű tej a központban lesz értékesítve a közönség jobb és egyenletesebb tejet, tejszint, vaját stb. kap, mert a központi üzletnél szakértő felügyelete alatt, minden művelet gyakorlott munkások által hajtatik végre, kik csupán a tejkészítés körül lévén elfoglalva, mindent a maga idejében és osztatlan figyelemmel tehetnek meg Kis eladásnál úgy a gazda, mint a gazdasszony ezerféle munkával van elfoglalva s ezért, ha még olyan figyelmes és ügyes is, sokszor fog egyről s másról elfeledkezni stb.

A nagy üzlet többféle és a legcélszerűbb gépekkel dolgozhat, melyekkel a nyersanyagot tökéletesen előkészítheti és feldolgozhatja. Ilyen gépeket a kis termelő nem szerezhet, Továbbá az egész műveletek keresztülvitelére alkalmas, külön helyiséget a kis termelő nem építhet, mert a jól és célszerűen épült s berendezett tejgazdasági épületekbe fektetett tőke kamatját csak a nagy üzlet képes megtéríteni.

3. Ha sok tej egyhelyről és egyszerre lesz kimerítve vagy feldolgozva, sok munkaerő takarítatik meg. Például: ha egy faluban 20 gazdánál naponta és egyenként 20 liter tejet használnak fel, sokkal több munkára, időre és felügyeletre lesz összesen szükség, mintha 1000 liter tej egy központi helyen dolgoztatik fel és a gazdák s gazdasszonyok idejüket, munkáerejüket s ügyességüket más műveletüknél sokkal jobban értékesíthetik.

4. A kistermelők ügyes-bajos dolgai a felekkel szemben megszűnnek, nekik csak a beszállításról kell gondoskodni és nincsenek kitéve azon eshetőségnek, hogy a piacon el nem kelt tejet ismét haza vigyék vagy potom áron elvesztetgessék s mindezek mellett még a tej megállapított rendes árán felül év végén az üzleti nyereségben is aránylagosan részesülnek.

5. A nagy üzletnek egyik kiváló előnye az is, hogy a tejet magasabb és egyenletesebb árban tudja értékesíteni, mert a nagyobb mennyiségnek biztosabban lehet piacot és vevőket szerezni s így a szövetkezetben a kisgazdák is egyenként megszerezhetik maguknak a nagy üzlet ismeretes előnyeit.

6. A hol szövetkezés után a tej, jobb és biztosabb értékesítésére alkalom nyílik, ott minden gazda és gazdasszony takarékosabban fog bánni a tejjel. Hisz látjuk, hogy faluhelyen mennyire pocskékolják az áldott emberi táplálékot. Ez meg fog változni, mihelyt minden liter tejet biztosan és jó áron eladhatnak.

Ekkor minden gazda arra fog törekedni, hogy teheneit úgy takarmányozza s egyebekben is úgy gondozza, hogy azok minél több és jobb tejet adjanak; tehénállományát a biztos jövedelmezés okából szaporítani és javítani fogja, ennek biztos következménye lesz: a több és jobb takarmány termelés, a többtrágya, a szántóföldek jó karban tartása, a piaci növények nagyobb termékenysége, egyszóval az egész gazdálkodásnak üdvös irányban való átalakulása.

Ezen kézfogható előnyök bizonyára minden törekvő gazdát arra fognak indítani, hogy a már most meglévő, vagy később beszerzendő tehénállományával a Tordán megalakítandó tejtermelő- és értékesítő szövetkezetbe tagnak belépjen. Tagságra jelentkezni lehet szóval, vagy levéllel Pethő Miklós gazdasági egyesületi titkárnál Tordán, ki az érdeklődőknek részletesebb felvilágosítással is szívesen szolgált.

A szövetkezet megalakulása ilyen formán történe: Miután már az első megalakuláshoz 1500 liter napi tejmenyiséget biztosító mintegy 300 tehén tulajdonosának jelentkezése, szükséges minden jelentkező tagnak be kell jeleníteni azt is, hogyhány tehénnel kíván a szövetkezéshez járulni. Ha a jelzett mennyiség jegyezve van, akkor a jelentkezett tagok egyelőleges értekezletre hivatnak meg, mely alkalommal a jelentkezők számbavételnek és mindenik jelentkező sajátkezűleg aláírott nyilatkozatban is kötelezi magát, hogy a szövetkezetnek tagja lesz.

Ha így elegenden leszünk, akkor kérjük a földmivélségi Miniszter urtól egy szakembernek kiküldését. Mikorra e szakember lejövetelét jelzi, a jelentkezett tagok meghívotnak az alakuló gyűlésre, melyen a kiküldött szakértő a legapróbb részletekig megismerteti a szövetkezési üzlet megindításával, berendezésével és vezetésével járó összes teendőket.

Ezeket tájékozás végett, nagyjából a következőkben jelezhetjük:

Első teendő tehát a jelentkezés. 2. ik az értekezlet összehívása melyen az ismeretett alapszabály tervezet szerint a jelentkezők a tejszövetkezetbe való belépésre sajátkezű aláírással kötelező nyilatkozatot tesznek, 3. a megalakulás céljából közgyűlés összehívása, melyen az alapszabály megmagyaráztatik és elfogadásra ajánlatik. Elfogadás esetén mindjárt megválasztatnak az igazgatósági és felügyelőbizottsági tagok, kik később elintézik a cég bejegyeztetését és végzik alapszabályszerű teendőket.

A megalakult szövetkezetnek, hogy a tagoktól naponként átvett tejet értékesíthesse, vagyis az üzletet megindíthassa, az első berendezéshez és az üzlet fenntartásához (üzleti helyiségek bérlése s berendezése, felszerelése, vezető-, kezelő- és szolgáló személyzet fizetése, kihordó fogatok beszerzése és tartása, stb.) üzleti tőkére van szüksége.

Ezt, eltekintve az államtól esetleg kapható segélytől, a tagoknak kell összeadni üzletrészek alakjában, melynek nagyságát a közgyűlés alapítja meg, vagy kölcsön útján szerzik be, oly formán, hogy minden bejelentett tehenet, pl. 10—20 K. kölcsönösszeg terhelne és a felvett kölcsön a vonatkozó haszonból törlesztetnék.

Szőlők rigolozását gőzekével

70—80 cm. mélyen, jutányos árban elvállalja s a jövő évi munkára is előjegyzéseket már most elfogad

Timár János, Maros-Szent-Királyt.

A szövetkezet a tagok által beszolgáltatott tejet első sorban, mint teljes (főlözetlen) tejet értékesíteni, tejszint (tejföl) vaját, esetleg sajtot csak a főlöszből készítené

E tervezett tejszövetkezet tehát úgy a fogyasztó közönségre, mint a gazdákra, de még az ellenőrző hatóságokra is előnyös s így kívánatos, hogy mindannyiok részéről kellő méltatásban és pártfogásban részesüljön,

A Torda-Aranyos vármegyei gazdasági egyesület nevében:

Dr. Wolff Gyula.
egyleti alelnök.

Pethő Miklós.
egyleti titkár.

Nitrogénhiánya a növényeknél.

A nitrogén, mint tudjuk, a legfontosabb tápanyagok egyike a növényekre nézve. Nitrogén nélkül jóformán növényi életet el sem képzelhetünk, mert hiszen azoknak fejlődéséhez okvetlenül megkivántatik s főleg a növényi test képzésében játszik nagy szerepet.

A növényeknek egyik igen fontos alkotórészét az úgynevezett *protein*-testek képezik, melyeknek a nitrogén állandó alkotórésze, a *protein*-testek ugyanis átlag 16% nitrogént tartalmaznak. A *protein* testeken kívül azonban a növény még más fontos nitrogénvegyületeket is képez.

A nitrogén szabad állapotban alkatrészét képezi a levegőnek, de azért a levegőben a nitrogénnek egyes vegyületei is előfordulnak; a különböző nitrogénvegyületek azonban a talajban sokkal nagyobb számban és mennyiségben foglaltatnak, mint a levegőben.

Növényeink rendes viszonyok mellett a szükséges nitrogénvegyületeket a talajból veszik fel oldatok alakjában, de amint *Sachs*, *Mayer* és *Schlösing* vizsgálatai mutatják, a nitrogént a levegőből is felveszik mint ammóniákat.

Hosszabb időn át kísérletezés tárgyát képezte, hogy vajon a talajban levő nitrogénvegyületek közül melyek képezik a növények legjobb tápanyagát?

Boussingault ide vonatkozó kísérletei azt mutatják, hogy a legtöbb növénynek legjobbak a salétrom-vegyületek, vagy másként kifejezve a nitratok, ezeknek felvétele mellett fejlődnek azok legjobban. Vannak azonban olyan növények, melyek inkább az ammóniák sokat szeretik.

Vannak ezeken kívül olyan nitrogéntartalmu szerves vegyületek is, amelyek a növényekre nézve elég jó nitrogén-források ugyan, de azért ezeknek tápértéke az előbbiektől messze elmarad.

Növényeink közül a *pillangósok* nemcsak a talaj nitrogénvegyületeit képesek felvenni, hanem mint ismeretes, a levegő szabad nitrogénjét is kihasználják. A *pillangósok*nak ezen sajátját különösen *Hellriegel* tanulmányozta, aki csakhamar felismerte azt, hogy a *pillangósok*nak ezen képessége a gyökereken található gumócskákval van kapcsolatban, amely gumók képződését a talajban élő apró szervezetek (bakteriumok) fertőzés által okozák. Ugyanerről más buvárok is meggyőződtek, így különösen: *Prazmowski*, *Schlösing*, *Laurent* és *Noble*.

A *pillangósok*at kivéve, a többi növényre nézve a levegőnek szabad nitrogénje értéktelen. Közvetett úton azonban mégis kihasznál-

ható, mert mint tudjuk, a gazda alkalmas vetésforgóval gazdagíthatja talaját a levegő nitrogénjével is.

Végül megjegyzendő, hogy a *pillangósok* is csak akkor folyamodnak a levegő szabad nitrogénjéhez, ha a talajból nitrogén szükségletüket fedezni nem tudják.

Ha a növények táplálkozás közben elégséges nitrogént kapnak, akkor a rendes fejlődés mellett leveleik szép sötétzöld színűek; nitrogénhiány esetén a levelek mindinkább elvesztik szép zöld színüket, sárgászöldek majd pedig sárgák lesznek. A leveleknek ilyen elváltozása csatláthatatlan jel arra nézve, hogy a nitrogénhiányt, vagy amint *Wagner* igen jellemzően mondja, a növények nitrogén-éhségét idejében felismerjük, akkor a beteg vagy selymődő növényen még segíthetünk.

Wagner a növények nitrogén-éhségét tanulmányozta s kísérleti célokra murekrépat használt. Amint a murekrépanál a nitrogén-éhség beállt, a nitrogént fokozatosan adagolta s a fokozott salétrom-trágyázás a gyökér vastagodásában nyilvánult, de a leveleknek eredeti friss üde zöld színe nem tért vissza, sőt rendes fejlődésük is elmaradt.

Akár káli, phosphorsav, vagy pedig nitrogén-hiányt szenvednek a növények, azt mindenestre megérzik s a nélkülözés éppen úgy mint valamely betegség, bizonyos külső elváltozásokban, jelekben nyilvánul.

A kinek a növénytenyésztés illetőleg fejlődés körül bő tapasztalatai vannak, a növény külső kinézéséről meg tudja bíráltni, hogy az illető növénynek mi hiányzik, vagyis mire van szüksége?

Wagner szerint a növények *káli-éhségét* arról lehet felismerni, hogy a levelek először sárgás és barnás színű foltokat kapnak, amelyek egyes gombabetegségekhez hasonlítanak; azután összezsugorodnak s végül elszáradnak.

A *phosphorsav iránti éhség* az előbbinél ritkább; külsőleg arról ismerhető fel, hogy a növények alsó levelei egyenletes barna színűek lesznek.

Wagner óv bennünket attól, hogy az ilyen ismertető jeleknek valami nagy gyakorlati jelentőséget tulajdonítsunk, mert esetleg hibás következtetésekre vezethet bennünket. Ime egy példa: *Wagner* zabbal tenyészedeny kísérletet végzett, a zabot az edényben 1:0 gramm phosphorsavval trágyázta, ami a növénynek erős bokrosodását és buja fejlődését okozta, úgyannyira, hogy ez a növény képes lett volna még több phosphorsavat is feldolgozni, mint amennyit kapott, de többet nem adtak neki.

Miután a zab a neki adott phosphorsavat elfogyasztotta, fellépett nála a phosphorsav iránti éhség, amit világosan észre lehetett venni az alsó levelek barna színeződéséről.

Egy másik tenyészedenyben szintén zab volt, amely azonban phosphorsavtrágyázásban nem részesült s így a talajban eredetileg meglévő szegény, de állandó és egyenletes phosphorsav-forrásra volt utálva. Ez a zab nem bokrosodott, szárai és levelei gyéren fejlődtek és a vegetáció alatt beérte a keves phosphorsavval is úgyannyira, hogy a phosphorsav-éhség ennél nem jelentkezett; ami csakugyan azt bizonyítja, hogy a gyér fejlődésű és kevés beérő növény megelégedett a talaj csekély phosphorsav tartalmával.

*Wagner*nak ezen kísérletéből az következik, hogy a phosphorsavval trágyázott növénynél a phosphorsav-éhség jelentkezett, míg ellenben a trágyázatlannál nem.

Az ítéletnél tehát nagyon előrelátónak kell lenni s különösen figyelembe veendő, hogy a káli és phosphorsav iránti éhség ismertető jelei akkor lépnek csak fel, ha az éhség már nagyobb mérvet öltött.

A kultur-növények lehetnek nagyon trágyaszomjasok, veszedelmesen éhezhetnek egyik vagy másik tápanyag iránt s az ilyen éhség bekövetkezését lehetőleg meg kell akadályozni.

Foglalkozunk csak ezután kissé behatóbban a növények *nitrogén-éhségével*,

Ha valamely növény nitrogén után éhez, akkor a levelek zöld színe közé sárga szín is elegyedik. Az egész növény világosabb színt vesz fel s minél nagyobb fokú a nitrogén-éhség, annál inkább átmeleg a zöld szín a sárgászöldebe.

A nitrogéntartalom a növény leveleinek színével oly közeli összefüggésben áll, hogy a nitrogéntartalomnak már csekély változása is elegendő arra, hogy a növény leveleinek színében az ennek megfelelő változás beálljon.

A figyelmes gyakorlati gazdák, ha rá néznek valamely növényre, megtudják bíráltni azt, hogy az illető növény nitrogén-éhes-e, vagy hogy nitrogénnel ki van-e elégítve? Van továbbá tapasztalatuk arra nézve is, hogy meg tudják ítélni, vajon mennyi idő múlva szünhetik meg a nitrogén éhség? Kedvező viszonyok mellett pl. a salétrom-trágya hatása már 3 nap múlva jelentkezik; a levelek csakhamar sötétebbek lesznek s a növény, amint nitrogénnel kielégítettik, gyors fejlődésnek indul.

A nitrogén-éhséget vagy a nitrogénnel való telítettséget vagy túltelítettséget a levelek színeződéséből sokkal pontosabban meg lehet állapítani, mint a növények káli vagy phosphorsav-éhségét, telítettséget vagy túltelítettséget.

Wagner szerint a nitrogén-éhség jeleinek gyakorlati értéke van, míg a phosphorsav-éhségnek jelei megbízhatatlanok. A káli-éhségnek jelei is csak akkor lépnek fel pontosan és biztosan, hogyha a káli-hiány annyira nagy, hogy emiatt a növény beteges állapotba esik.

A nitrogén-éhség, telítettség vagy túltelítettség ellenben idejében jelentkeznek, s a levelek határozott színéről felismerhetők, a mely szín a kékes zöld, zöld és a világossárga között ingadozik.

Mihelyt növényeinken a nitrogén-éhséget felismerjük, alkalmazzunk fejtrágyául chilisalétromot, amely a nitrogén-éhséget csakhamar elhárítja.

Bizonyos idei gyakorlás és pontos megfigyelések után annyira vihetjük, hogy képesek leszünk a növények színéből nemcsak a nitrogén-éhséget, hanem még annak fokát is megítélni, sőt az éhség elmúlásására szükséges salétrommennyiséget is megbecsülhetjük.

Wagner a már fent említett kísérleteinél nitrogénben szegény talajt használt, s így igen nagy különbség volt a trágyázott és nem trágyázott murekrépa között. Káli és phosphorsav trágyát annyit alkalmazott, amennyi a legnagyobb hozamra elegendő. A trágyázási különbség csakis chilisalétromból állott, s így

HALDEK magnagykereskedése **VESZ:**
— József főherceg ő cs. és kir. Fensége udvari szállítója —
Budapest, Károly-körút 9. szám.

a legmagasabb napi árban!

a legmagasabb napi árban!

őszi borsót, őszi bükkönyt, szösös bükkönyt, baltacimmagot, fehér herét, örös herét, lucernát, mindennemű fűmagot, stb. stb.

a hozamkülönbség a salétrom hatásának tulajdontható.

A következő kis táblázat a hozamkülönbséget tünteti fel:

trágya	murokrépa
nirogén nélkül	278 gr.
1 gramm nitrog. chilisai. alakjában	977 "
4 " " " " "	1867 "

Dr. Ejury Lajos.

A gyümölcs-csomagolás kérdéséhez.

A gyümölcstermesztés sarkalatos és még mindig nyílt kérdése egész Európában a gyümölcsértékesítés és ezzel kapcsolatban a gyümölcs helyes csomagolása. A németek éppen olyan buzgalommal tanulmányozzák és tárgyalják ezt a kérdést, mint a franciák és olaszok. Nálunk is időszerű, miért is nem lesz talán érdektelen, ha az amerikaiak idevágó tanulmányairól megemlékezünk. Sokat áldoz ezen tanulmányokra az amerikai kormány s most legutóbb megjelent évi jelentése nagy gondnal foglalkozik a gyümölcs értékesítésével. A *„department of plant industry"* szabályai a gyümölcszedés, eltartás és csomagolására vonatkoznak. Ezeket kilenc pontban kivonatossan közöljük.

1. Nagyon fontos, hogy a gyümölcs a szedés után azonnal a hűtőkamarába (Cold storage room) kerüljön. Minden késedelem — ha hosszabb ideig tartó konzerválásról van szó — a minőség rosszabbodásával van összekötve.

2. Az éretlen állapotban szedett gyümölcs nem tart oly sokáig és szépen, mint az, amelyet egészen érett állapotban szednek le; s nem kapnak olyan szép színt, mint az utóbbiak. A normális szedési idő után szedett gyümölcsöknél nem mutatkozott annyira hátrányosan, mint az idő előtti szedés.

3. Rendkívül nagyságú gyümölcsök, melyeket kis fiatal fák teremnek, a normális szedési előtt valamivel előbb szedhetők. Ezek a gyümölcsök u. i. kevésbé jól tarthatók el, mint ugyanazon feltételek között szedett vén fák gyümölcsei.

4. Egy és ugyanazon fajta gyümölcs gyorsabban érik a könnyű talajban, mint a nehézben. Ezért előnyös a szedést egy meghatározott fajtánál előbb a könnyű talajban kezdeni, s nehéz talajon nőtt gyümölcsöt mentől tovább a fán hagyni, s a rövid vegetációs fajtákat a nehéz talajba ültetni. A nehéz talajban termett gyümölcs tartósabbnak bizonyult, mint a könnyű talajban termett, egy és ugyanazon fajta mellett.

5. Érzékeny gyümölcsöket, mint például finom csemegekörtét, rendszeren papírosba kell csavarni, mert ez a tartósságot emeli. Erre a célra csak enyvezetlen papírost szabad használni. Fehér ujságpapír jól beválik.

6. A gyümölcs, melyet 0° Cels. tartunk el, sokkal tovább marad épen, mint ugyanazon eredetű és fajtájú és származású gyümölcs, melyet +2½° C.-nál tartanak el.

7. A ládába való csomagolás előnyösebb a hordókba való csomagolásnál. A hordókba kísérletre csomagolt körték a hordó belsejében idő előtt értek és kezdtek rohadni, míg az ugyan akkor ládába csomagolt körték egyenletes kemények és zöldek maradtak.

8. A csomagoló ládákat puha, hajlós fából kell készíteni és csomagolás után konvex

alakot mutassanak. Ha a gyümölcsök a szállítás alatt leszállanak, a ládák rendeltetési helyükre egyenes oldalakkal érkeznek meg, s jó benyomást gyakorolnak a vevőre, míg más esetben a gyümölcsök összerázva érkeznek meg.

9. Tanácsos a gyümölcsöt meghatározott nagyság szerint (standard grades) osztályozni, ez által sokkal jobb árakat érünk el.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Erdélyrészi Mezőgazdasági Kiállítás. NAGY-ENYEDEN.

— 1905. szeptember 30. október 3.-ig. —

Napirend:

I. Első nap: (Szombat, szept. 30.) Reggel 8—10 óráig: A bíráló bizottságok működése és a bíráló eredményének kifüggesztése. Dél előtt 10 órakor: Megnyitás. A kiállítás megtekintése. Délben 1 órakor: Közébd (Kéthattyúszállóban; 1 teríték 4 kor.) Délután 3—6 óráig: Zene a kiállítás területén. Este 6 órakor: a kiállítás terület elzárása.

II. Második nap: (Vasárnap, okt. 1.) Reggel 7 órától este 6 óráig: A kiállítás megtekintése. Délután 2—6 óráig: Honvédkatona és cigány zene.

III. Harmadik nap (Hétfő, okt. 2.) ugyanaz, mint a második napon. Dél előtt: mintaszünet, délután e ke be mutató.

VI. Negyedik nap: (Kedd, okt. 3.) Reggel 7-től este 6 óráig: A kiállítás látogatása. Délután 2—5 óráig: Zene. Délután 5 órakor: A díjak és kitüntetések ünnepélyes kihirdetése és kiosztása.

Délután ½ 6 órakor: A zingyentárgy sorsjáték húzása és a nyeremények kiosztása.

A kiállítás belépő-jegyei:

1. Állandó belépőjegy, mely mind a négy napra, bárányszori belépésre jogosít, egy személyre: 1 korona. 2. Napijegy, egyszeri belépésre egy személyre: 50 fillér. 3. Diák- és katonajegy egy belépésre, egy személyre: 40 fillér. 4. Gyermekek-jegy: 20 fillér.

Katalógus (kiállítási tárgyak jegyzéke és magyarázata) ára: 10 fillér

A kiállítási ingyen tárgysorsjáték húzásán minden belépő-jegy (diák, katona és gyermek-jegy is) a rajta levő egy számmal játszik.

Összesen 50 értékes nyeremény.
Főnyeremény: 1 hordó erdély hegyaljai aszú bor.

Elnökség, rendező- és bíráló-bizottságok:

A kiállítás díszelnöke: Gr. Dessewffy Aurél v. b. t. t. az O. M. G. E. elnöke.

Elnökök: Cs. Szabó József az E. G. E. elnöke és Zeyk Dániel főispán az A. G. E. elnöke.

Aelnökök: Gr. Teleki Árvéd, gr. Bethlen Sándor, gr. Mikos Kelemen és Szász József alispán.

Kiállítási titkárok: Jeszenszky Pál, O. M. G. E. titkár, Tokaji László E. G. E. titkár és Székelyhídy Viktor A. G. E. tb. titkár.

I. Rendező-bizottság:

Elnök: Szász József alispán

Aelnök: Dr. Varró László polgármester.

Előadó: Tokaji László E. G. E. titkár.

Tagok: Balogh Ferenc, Bartha Zsigmond báró Bánffy Kázmér, Czirner Akos, Dancs Mózes, Dezső Dénes, Dezső Zsigmond, Fischer J., Gálffy János, Inczédi Joksmann Ödön, Lázár István, dr. Lengyel György, Nagy Pál, Papp János dr. Sándor Jenő, dr. Szaniszló Albert, Székely Ödön, Török Bertalan, Weinrich Frigyes, dr. Winkler Albert, Zsombory Sándor. És a társaságok kiküldöttei.

II. Gépeket bíráló-bizottság:

Elnök: Gr. Teleki Árvéd. Aelnök: Bolla Mihály m. tan. Előadó: Sporzon Pál. Tagok: Glück Adolf, Gölner János, Jeszenszky Pál, Karkoványi Akos, br. Kemény József, Koós Mihály, Lészai Ferenc, Vincze Miksa. Zöld József és a társaságok kiküldöttei.

III. Terményeket bíráló-bizottság:

Elnök: Gr. Bethlen Sándor. Előadó: Gálffy János. Tagok: Br. Bánffy Kázmér, Csérey Lajos, Dezső Zsigmond, Dobolyi Zsigmond, Gáspár János, Gáspár József, br. Kemény Pál, dr. Lengyel György, Rados Dáv. d. Ritter Gusztáv, Szalánczy Jenő, Szász István, Székelyhídy Viktor. És a társaságok kiküldöttei.

A kiállítás tárgyai:

I. A gépkiállítás keretében:

a) Mezőgazdasági gépek: Ekék, vetőgépek, boronák, hengerek; kapáló-, kaszáló- és aratógépek; cséplőgépek, rosták, osztályozók; motorok; takarmányprések; lóherfejtők; tengeriszár-tépők; súlymérők; malomszerkezetek; rétöntözési és talajjavítási állattenyészési, tejgazdasági, szőlő- és borgazdasági, erdőszeti, gyümölcsészeti, kertészeti, baromfitenyészési, méhészeti, selyemtermelési, vadászati, halászati és más gazd. mellékágazati gépek Járművek,

b) Felszerelések, eszközök, termények, állatorvosi és vegyi szerek, műtrágyák és anyagok stb.

c) Háztartási gépek, cikkek és eszközök.

d) Mezőgazdasági háziipari készítmények.

e) Mezőgazdaságot érdeklő új találmányok.

A gépkiállítás tárgyai működésben mutatnának be.

II. A terménykiállítás keretében:

a) Csemege és borszőlő kollektciók, ezekkel együtt: palackborok, konyakok, pálinkák.

b) Gyümölcsök (alma, körte, szilva, dió, stb.)

c) Kalászosok, szalmásan és magban; mezőgazdasági termények és termékek; kertészeti, tejgazdasági, baromfitenyészési, selyemtermelési stb. produktumok; komló cukorrépa és más ipari és olaj-növények, vetőmagvak, stb.

Mindezek külön-külön és csoportosan (kollektciókban) is láthatók.

III. Baromfiak.

A kiállítást látogató vidéki közönséget felkéri a rendezőség, hogy odaérkezésének és ott tartózkodásának idejét és időtartamát egy levelező-lapon — lehetőleg 5 nappal előbb — mindenesetre bejelenteni sziveskedjék (*»Kiállítási iroda, Nagyenyed«* címen), hogy a tömegesen érkező vendégek megfelelő vasúti szállítása, elszállásolása és ellátása tekintetében jóelőre intézkedni lehessen.

A kiállítás összes kiállítóinak névsorát lapunk jövő, szept. 24.-i számában közöljük.

— Időjelzés. Jelzésemmek megfelelőleg szeptember hó eleje hűvös esős időt hozott, de a 6-iki csomópont hatáskörében megváltozott az időjárás s a mint meg is irtam ezen naptól fogva újra derült, meleg időt kaptunk. A 12-i csomóponttól azonban újra változásnak nézünk elébe és pedig hűvös s esősebb időjárás van hivatva e szép őszi napokat felváltani, egyelőre csak kisebb, de a hónap harmadában már nagyobb mérvben érvényesül az esős idő esetleg hűvös őszi szelekkel, úgy, hogy a csillagászati őszi dátuma körül ténylegesen is bekövetkezik és kitölti a hónap végét. Szeptember hó hátralevő csomópontjai 17—20 21 24—26 28—29-re esnek. Október havának csomópontjai 4—5—8—9—12—

— Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök —

az országszerte első helyen elismert kítűnő szerkezetű és legolcsóbb

— „Eredeti Kalmár-rosták“ és terménytisztító gépek. —

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk czidőszerint 17-féle nagyságban különböző szerkezetbe a gazda minden követelményének legjobban megfelelő általános terménytisztításához berendezett különleges gépeket, szelelo és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtóerőre alkalmazva. — Ez évi újdonságokról sziveskedjék ingyen árjegyzéket kérni — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMÁR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. Bemutatva lesz a nagyenyedi őszi kiállításon is! Sürgőncim: Kalmár-rostagyár.

13-14-17-21-26-28 ra esnek, a melyek közül a 4-9-14 és 28-kiak azok, a melyek erősebb hatásuk és hivatta vannak október hó időjárásának főjellegét megalapítani. 4-9 még hűvös és esős jellegűek, 14 derült és meleg hatású, míg a 28-iki ismét esőt ígér, vagyis október havának eleje és vége esős, közepe azonban még derült meleg napokat ígér különösen 12-től a 21-ki csomópont hatásköréig, sőt valószínű, hogy 24-ig elég jó szüretelésre alkalmas napokat kaphatnak a szőlős gazdák, az ezen időközön túl szüretelőknél azonban már aligha lesz ilyenekben részük. A napon jelenleg felette sok kitöréses folt van, ami szintén hozzájárul ahhoz, hogy ily jó meleg szőlőrelelő időjárásnak örvendhetünk. *Meteor*

Tanfelügyelő a mezőgazdaságért.

Dr. Csernátóy Gyula, Kolozsvármegye tanfelügyelője, aki már korábban is tanujelét adta annak az okos érdeklődésnek, melylyel a falusi nép gazdasági és szociális viszonyai iránt viseltetik, most újból tanuságát szolgáltatja ennek, amennyiben valamennyi kolozsvármegyei állami elemi népiskola gondnokságához 3597. sz. alatt átírt, hogy miután az E. G. E. Kolozsvármegyei szakosztályának célját a maga részéről is megvalósítandónak óhajtja, fölkéri azokat, hogy a szakosztály felhívását a felügyeletére bizott iskola tantestületével közöljék és különösen gazdasági ismétlő iskolák szaktanítóinak figyelmébe ajánlják. Meg vagyunk győződve, hogy a tanfelügyelőnek ezen intézkedése nem marad hatás és haszon nélkül és ez annyival is kívánatosabb, mert Kolozsvármegyében a tanítói kar sokat, igen sokat tehet a nép gazdasági jólétének előmozdítására.

Tanulmányúti kirándulás. A marosvásárhelyi székely akció jóvoltából Torda-Aranyos vármegye Sinfalva, Kövend, Harasztos, Sz. Kocsárd és Felvinc községekből Székelyhídi Viktor helyi megbízott vezetése alatt 22 kispálya a hó 3-án az algyógyi földmives iskolához tanulmányúti kirándulást tett. Erről a tanulmányútról egyik résztvevő tudósítónk a következőkben számol be:

Romoz állomásra reggeli 5 órakor érkezünk, hol Gáspár igazgató ur az iskola fogaitaival várt. Beérkezve Algyógyra, rövid pihenés után reggeliztünk s ezután az igazgató ur vezetése és magyarázata mellett a belső gazdaságot tekintettük meg, hol minden lépésnyomon a példás rend és tisztaság kötötte le figyelmünket. A belsőgazdaság megtekintése után ebéd következett, mely után Zoltán Ákos kertész tanító ur szíves kalauzálása mellett a nagy kiterjedésű faiskolát, aszaló és pálinkafőző helyiségeket tanulmányoztuk, innen kocsiba ülve, a külső gazdaságba mentünk megtekinteni a 7-es forgót, hol Ceios tanár ur vezetett s látott el bű magyarázatokkal, innen visszatérőben volt alkalmunk gyönyörködni az iskola magyarfaj teheneiben, mely után Pál tanár ur vetített képeken volt szíves az ország állattenyésztését bemutatni, ezt követte a vacsora s ez után kocsira ülve, vasútra ültünk. Nagyon hosszúra terjednének soraim, ha részletezni kellene ezen iskolánál látottakat s azokról külön-külön véleményt mondani, de az idő rövidsége miatt csak annyit mondhatunk, hogy láttuk a minta- és pazarul berendezett gazdaságot, volt alkalmunk tanulni annak tisztikarától, de különösen a kiváló gazda mintaképtől, Gáspár József igazgató urtól. Hála köszönettel adózunk ugy az igazgatósnak, mint a kirendeltségnek, ki szíves volt ezen tanulmányútat rendezni, lehetővé tenni sok kispálynak, hogy ismereteit gyarapítsa.

Elekcs

A gazdasági tudósítók kongresszusa. Krész János, kassai állami gazdasági tudósító, mint a gazdasági tudósítók első kon-

gresszusának titkára a tudósítókat több fontos ügy megbeszélésére értekezletre hívta a Köztelekre. Az értekezlet október 10-én délután tíz órakor lesz.

A komlópiacról. Szept. 12. Nemcsak nálunk, de Középeurópában is a vége felé jár a komlószedés. Hazánkban is általában kielégítő a termés, a Küküllő völgyön s a Bácskában közepesen is valamivel jobb, sajnos a főbb külföldi helyekről is kielégítő termés híre olvasható. A minőség szintén jó, helyenként ugyan könnyű a toboz, de a lapulin finom illatu, ami az uralkodott meleg időjárásnak köszönhető. Míg nálunk jól szárad a komló, addig Cseh- és Bajorország néhány vidékéről nedvesen került a piacra s így nem igen keresik; Anglia egy-két vidékén a penész lépett fel. Az üzletben általában lanyha a hangulat, Nürubergben nedves portékát nem szívesen vesznek, vagy igen kis áron: 50 kilónként spaltiért 70-80, hallertoniért 52-80, badeniért 40-60 márkát fizettek. A saazi piacon se nagyon élénk a forgalom: saazi és vidéki komló 50 kg. ja 96-100-120 s egy kevés 130 koronán kelt el, ugyanott auschait 80, morvát 80-100, galiciát 90, stájer 70-80, magyart 70-75 koronán adtak el: de ez utóbbi nem volt jól száritva!

Szept. 15. Most jött hírek szerint Dél-Németországban, különösen Württembergben s Badenben általában és Csehország hegyes helyein esős az időjárás s a komló tökéletlenül szárad; nyugoti Csehországban pedig befejeződve a szedés, sok helyen csak $\frac{1}{3}$ - $\frac{1}{2}$ termés következett be. A kereskedők már jobban mozognak, sűrűbben vásárolnak Galiciában, Stájerban (80-100 kor.), sőt egy-kettő már hozzánk is ájtott — de még csak szemlélődnek! A fenti hírek nyomán igen ajánlatos, hogy komlónkat a lehető legtökéletesebbre, szép színűvé száritsuk s másodsor, hogy egész szigorúan kitisztogassuk minden hibás, tarka, apró tökéletlen toboztól: így elsőrendű terméket állíthatván elő, azzal még mindig tisztességes árat érhetünk el. Most is az a felfogásunk, hogy termésünk felét most bocássuk piacra (70-80 koronás per 50 kgr. áron), a másik felére várjuk meg a londoni börze novemberi kereslet-kínálat biláncát! Leggyorsabban juthatunk piacra most az O. M. E. K. saazi bizományosa (J Schwarckopf) útján; Segesvárról 40% os tariffakedvezmény segíti a kivitelt; Segesvárt s a bácskai Petrócön is csendesség van még, előbbi helyen hetenként csütörtökön, utóbbi helyen pénteken van komlóvásár.

A házi fogyasztásra szolgáló bor bejelentése. A termelő tartozik a szüret kezdetét és befejezését a fogyasztási adóbérlőnél előre bejelenteni, ki a termés felvételét személyesen vagy megbízottja által a helyszínén eszközölni jogosult. A saját termésű és házi fogyasztásra szánt bormennyiség előszóval vagy írásban a fogyasztási adóbérlőnél és a községi előjárásnál bejelentendő szeptember 15-ig. Ujabbban esetleg az illető bor elfogyasztásának megkezdése előtt 24 órával is lehet és a bejelentett bormennyiség 2 hónaponként felemelhető, illetve kevesbíthető.

Gazdákat érdeklő elvi jelentőségű határozatok. Azt, aki a maga hivatala sertését levágja és annak húsát a nyári forróságtól kényszerülve eladja, iparhatósági bejelentés nélkül történt huskimérés miatt nem lehet megbüntetni. Közfogyasztásra szánt sertést csak vágatási biztos engedelmével lehet levágni. Két vagy több községi vadászterületet együttesen bérbe nem lehet adni.

A szatmári baromfi-kiállításra a bejelentési határidő szeptember 20-áig el lett halasztva; a bejelentések mielőbbi beküldése mindamellett kívánatos, hogy a szállítási kedvezményekre vonatkozó nyomtatványok idejkorán megküldhetők legyenek. A kiállítás munkálatai már javában folynak s az eddigi bejelentések után különösen a tyúk, liba és kacsa csoport, nemkülönben az eszköz csoport igorkezik nagy arányúnak. Kár, hogy az éneklő

madarak és házi nyulak csoportja iránt nem mutatkozik nagyobb érdeklődés.

Állattértékesítési és piaci viszonyok a nemzetközi piacokon. A nemzetközi piacokon eddig uralkodott szilárd irányzat — mint az „A. T. L.” jelenti — változatlanul tovább is fennáll. Az európai piacokon a húsárak folyton emelkednek. Az Egyesült-Államokban a helyzet változatlan; a kivitel kizárólag Anglia felé irányul. Angliában az árak nem változtak; sőt az erősebb amerikai kínálat Londonban leszoritotta a szarvasmarhahús árát. Dániában a vásári viszonyok változatlanok. Hollandiában az élőhús kg.-ként 1 centtel, Párisban a szarvasmarha drb.-ként 10 frankkal drágult meg. Bécsben az élőhús 100 kg.-ként 2-3 koronával emelkedett. Németországban a szarvasmarhafelhajtás növekedett; ennek dacára a jobb minőségű marhahús ára 1-2 márkával emelkedett; a középminőségű hús ára nem változott. A tehénhús átlag olcsóbb lett. A külföldi juhvásárokon átlagban az árak javultak. Bécsben az emelkedés kg.-ként 4 fillér. A nemzetközi sertéspiacok emelkedő irányzata változatlanul fennáll. Az amerikai Unióban növekedő, szilárd jelleg uralkodik. Anglia és Dánia áremelkedésről tudósít; Párisban igen élénk az üzletmenet. Bécsben ismét emelkednek a sertéshús-árak. Németországban átlagban az árak változatlanok; a felhajtás csökkent; Szászországban a sertés darabonként 2 márkával lett olcsóbb; Észak-Németország egyes piacain ellenben 1-2 márká emelkedés mutatkozott.

Pef (Porcellán emall festék.) Bessemer festék (védjegy üllő) Mezőgazdasági körökben már évek óta kitűnő hírnévre örvendek — Lutz Ede és Társa festékgyárosok által, Budapest, Ornagy-utca 4. sz. — gyártott festékek és ajánlatosnak tartjuk ezen gyártmányokra e helyen is utalni. Pef (porcellán emall festék) minden célra alkalmas fényes, különösen olyan helyekre ajánlatos, ahol súly fektetik csinos és könnyen tisztán tartható felületekre. Szeszgyárak, tejgazdaságok, gyümölcsraktárak, élektárak, nemkülönben gépházak, konyhák, ciosettek mázolására Pef nagyon alkalmas. Mithogy porcellánhoz hasonló, kemény sima mázolata, piszok, házi és penészgomba képződését megakadályozza, amennyiben vízzel bármikor lemosható. Tekintve továbbá, hogy a Pef fel eszközölt mázolatok hosszú évekig is tartanak, az ár olajfestékek szemben aránytalanul olcsó. Mint az a szakkörök iteleteiből is látható, a Bessemer-festék (védjegy üllő) vasszerkezeteknél a leghatásosabb védelem rozsdra, továbbá időjárás és vegyi befolyások ellen. Hisz ismeretes, mily károkat és kellemetlenségeket okozhatnak vasszerkezeteknél a nem elég konserváló képességgel bíró mázolatok és így egy csekély ártóbb-let tekintetbe nem jöhet. Fontos ezekenkívül, hogy a Bessemer-festék tejesen megmente, mely tulajdonságánál fogva istállóban is teljes nyugodtsággal alkalmazható. Hisz zánk, miszerint ezen két gyártmány b. olvasóinknak nyugodtan ajánljátuk. — Bővebb felvilágosítással a gyárosok bizonyára szívesen szolgálnak. 1568. l.

Megvételre vagy haszonbérbevitelre keresek 500-1000 holdig való jó birtokot vasut-hoz közel. ajánlatokat kérem a kiadóhivatalhoz intézni. 1605

A LAPPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felölös szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Segéd-szerkesztő:

ÉBER ERNŐ

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

Magyar Jelzálog-Hitelbank

Képviselősege Kolozsvárt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alaptőkéje 40 millió korona.

4%-os és 4 1/2%-os

Záloglevélkölcsönöket

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50

évi törlesztéssel 4-95 százalék.

nagyobb városokban fekvő házakra 4 1/2% évi törlesztéssel 5-25 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-35 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 4 1/2% évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyi ingatlanok értéke és a megszavazandó kölcsön összegére utazva az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfai adnak véleményt. (1001.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereséymegosztású

2 1/2, 3, 4, 6, 8, 10 lóerő
 kitűnő karban levő Shuttlewort és egyéb
 gyártmányu 1558
— gőzgarnitúrák —
 jutányos árban eladók Kállai Lajos gépgyá-
 rában Budapest, VI., Gyár-utca 50. sz.

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására
 hozni, hogy a kedvező feltételi kölcsönnyújtása és
 előzékeny eljárása révén kitűnő hírnevű

„Nagyszebeni földhitelintézet“

részéről

Kolozs és több szomszédos megye területére

ingatlan jelzálog kölcsönök

„Kizárólagos ügynökségével“

bizattam meg.

Ebbeli működésomban legkedvesebb kötelessé-
 gem, hogy a bizalomteljesen hozzám forduló felek-
 nek a lehetőségig gyors és költséget kímélő eljárás-
 sal szolgálatára legyek.

Bármintemű felvilágosítással, útbaigazítással
 készségesen díjmentesen szolgálók.

Különös előnye eljárásomnak, hogy minden
 kölcsönvevő bármily elhanyagolt birtok- és teher-
 viszonyai véglegesen rendeztetnek.

Egyidejűleg óva intem a n. é. közönséget akár
 helybeli — akár budapesti — vagy vidéki pénzközvetítő
 csábító hirdetéseknek vagy „szaladó ügynököknek“,
 — amelyek ilyenmű jelzálogkölcsönt pénzügyintézetek
 közvetlen megbízását nem igazolják — fel nem űlni,
 mert ezek eljárása teljesen megbízhatatlan, időt vesztő
 és minden esetben akár eredményes- akár nem ter-
 hesen költséges.

Teljes tisztelettel 1243

Erdélyi erdő-faanyag és bányaugynökség.
 Gombos Benő Kolozsvár, malom-u. 16. sz.

**Gazdasági kereskedelmi és ipar-
 bank Részvény-Társaság**

BUDAPESTEN, MUZEUM-KÖRÚT 19.

Telefon 149. Postatakpztri Cheque számla: 15603.
 Cheque számla: a Magy. leszá nit. és pénzváltó-banknál.

BANKOSZTÁLYA

utján törlesztéses jelzálogkölcsönt
 földbirtokokra, továbbá városi bérhá-
 zakra legelőnyösebb feltételek
 mellett és leggyorsabban bonyolít
 le az érték legmagasabb arányáig.
 Megkeresésnél beküldendő a te-
 lekkönyvi kivonat és kataszteri
 birtokiv.

VÁLTÓ.

kölcsönt gazdáknak, birtokosok-
 nak, gazdatiszteknek,

KÖLCSÖNT

sorsjegyekre, értékpapir-
 rokra és vidéki takaré-
 pénztári részvényekre
 a legelőnyösebb módon eszközöl.

Árjegyzék, költségvetés és szakszerű felvilágosítás
 ingyen.

Gazdasági egyesületeknek, valamint községi szövetségeknek tömeges
 megrendelésnél rendkívül kedvezményes árak és feltételek.

GÉPOSZTÁLYA

utján szállit csakis elsőrendű
 gyártmányban legkedvezőbb sze-
 tési feltételek mellett:

Gazdasági gépeket,
 Gőzcséplő készleteket,
 Tolókerék-rendszerű vetőgépeket,
 Egyetemes acél-ekéker,
 Gazdasági malomberendezéseket,
 Tejgazdasági gépeket,
 Fűrészgári berendezéseket,
 Szecskavágókat,
 Répavágókat,
 Morzsolókat,
 Darálókat stb.

Tejgazdasági, baromfitenyésztés,
 gépek és eszközök, tejtelepek, czu-
 kor-, szesz- és keményítő-gyárak be-
 rendezése. Műtrágya, erőtakarmányok,
 Derbymelasse, zsák, ponyva stb. stb.

Földm. iskolát kitűnően
 végzett, 32 éves, kis csa-
 ládu gazdatiszt, aki egy
 birtokot 9 évig megelé-
 désre kezelt (s önállóan
 vezetett, kitűnő bizonyítvá-
 nyokkal, megfelelő állast
 kere).

Cim: a kiadóban
 1607. I.

Keresek 50-100 holdig
 házilag kezelt birtokot

berbe.

Jó lakóház és lehetőleg
 patak közelsége kívántatik.
 Bármikor átvehetem.

Cimem: a kiadóban
 1607. II.

— Erdély kávé forrása a Flumei Kávé-
 behozatali Társaság főtelepénél, Mátyás-
 király-tér 12. (Bittó Rezső mellett) a legki-
 válóbb fajú kávék mesés olcsó árban sze-
 rezhetők be. Vidékre 5 kgos megrendeléseket
 bérmentve és vámmentesen foganasítunk.
 Telefon! 1436.

Trágyagypsz!

Mint az összes Erdélyi Gypszgyárak központi irodája,
 ajánlunk

kitűnő erdélyi trágyagypszet!

A leghálásabb és legolcsóbb műtrágya az ERDÉLYI
 TRÁGYAGYPSZ amely különös sikerrel alkalmaz-
 ható istállótrágya javítására és conserválá-
 sára, luczerna, lóhere és a pillangós növények
 trágyázására, mészszegény vagy szikes talajok
 javítására, szőlőtrágyázásra, burgonya és konyha-
 kertészethez.

Legolcsóbb árajánlattal bármely vasuti állomásra
 készséggel szolgál a 1590

Magyar Gypszkereskedelmi
 Részvénytársaság,
BUDAPEST,
 V., kerület, Dorottya-utca 9. szám.

Url Rezső

sertésbizományos
 BUDAPEST,

VIII., Bérkocsis-utca 12.

Sertéseket

sovány és hizott álla-
 potban a legmagasabb
 napi árakon értékesít.

1534.

Lónyiró ollók,

Marhanyiró ollók,

Ló- és marhanyiró gépek „HELIOS“
 istálló lámpa stb. s egyéb gazdasági cikkek

legjobb minőségben jutányos árban szerezhethők be

SCHOTTOLA ERNŐ

czégnél

BUDAPEST, VI-ik kerület Andrassy-ut 2. szám.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. 1532.

„AGRARIA“ magyar gépforgalmi
 részvény-társaság

a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság
 resiczai mezőgazdasági gépgyáranak vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!

Eltörhetetlen tégelyacéletek.

Páncélacél-kormánylemezek.

Magasított acél-ekéfejek.

Porvédő kerekek.

Acél gerendely.

Rövidített levélcim: „Agraria“ Budapest, V., Váci-ut 2. Sürgőncim: „Agraria“ Budapest.

Tiszta acélananyag
 s a j á t
 hámorainkból.

1457

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállitunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes ta-
 lajmivelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a
 talaj alapos megmunkálására ter-
 jedelmes, szakszerű és minden gazdának
 értékes felvilágosításokat nyújt — és
 díjmentesen küldetük.

Ekegyártás terén leg-
 első-rangu magyar gyárt-
 mány, felülmúlja meg a
 legnevezetesebb idegen
 gyártmányokat is.

DRÖSSLER KÁROLY

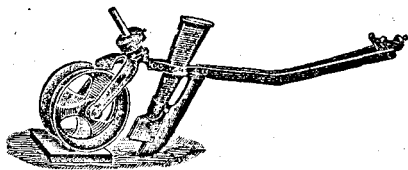
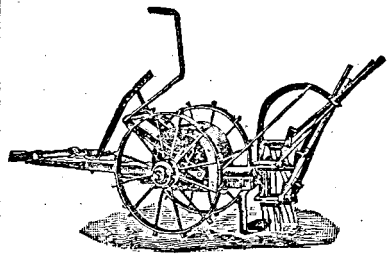
es. és kir. szab. gazdasági gépgyár

Budapest, VI. Váci-körút 59.

— Szabadalmazott —

**BURGONYAKIEMELŐ
GÉPEKET,**Legujabb **RÁKÓCZI-DRILL**

Vetőgépeket, Mútrágyaszórókat és mindenféle egyéb gazdasági gépet szállít szolid kivitelben kedvező ár- és fizetési feltételek mellett. — Árjegyzék és prospektus ingyen. 1449

Legteljesebb Magyar Levelező.

Levélminták, beadványok, folyamodványok, kérvények, családi, kereskedelmi és más levelek helyes szerkesztésére.

Szerkesztette: **KNORR ALAJOS** ny. kir. táblabíró.

Harmadik javított és bővített kiadás.

Ára füzve 6 kor., aranyozott vászonkötésben 7 kor. 20 fill.

ÖNÜGYVÉD vagyis gyakorlati útmutatás jogügyletek elintézésére. okiratok a beadványok szerkesztésére, a legujabb törvények alapján, 378 írománpéldával felvilágosítva bírák, ügyvédek, jegyzők és felek használatára, írta:**KNORR ALAJOS**

köz- és váltóügyvéd, III. oszt. vaskoronarend lovagja, ny. kir. ítélőtáblai bíró. 1450. II.

Hatodik egészen átdolgozott kiadás.

VI. egészen átdolgozott kiadás, a legujabban szentesített törvényekhez alkalmazva. Ára füzve 10 kor., bekötve 12 kor.

Ifj. **NAGEL OTTÓ** könyvkiadóhivatalában Budapest,

VIII., Múzeum-körút 2. szám (a Nemzeti Színház bérházában)

**BENZINMOTOROK, GŐZCÉPLŐKÉSZLETEK,
ARATÓGÉPEK ÉS EGYÉB MEZŐGAZDASÁGI GÉPEK**

legujabb szerkezetben és legjobb kivitelben kaphatók

1458

A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynökségénél**Budapest, V. kerület, Váci-körút 32. szám**

Árjegyzéket és költségvetést kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Erdélyi képviselő: **WESSEL LEÓ** Kolozsvár, New-York-szálloda.**BÜKKFA-SZÉN**

waggonszámra métermázsánként 2 koronak 80 fillérért Rettegi sz.v.v. állomáson waggonba rakva, lehát a legolcsóbban beszerezhető

Gróf Teleki László Gyula úr
erdélyrészi erdészeténél**Keesed, u p. Nagy-Iklód.**

NB. Zsákban való szállítás rendelésénél a zsák önköltségen számíttatik fel; vagy zsákot kérünk küldeni. Szállítunk szenet kisebb mennyiségben is, csak az illető küldjön zsákot, vagy pedig a zsák árát is felszámítjuk.

Megrendeléseket szíveségből átvesz az „Erdélyi Gazda” kiadóhivatala is. 1423

Törlesztő kölcsönök.

Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank

Részvénytársaságnál

Kolozsvárott, Rózsa-utca 1. sz. (emelet.)

igen előnyös feltételű törlesztő kölcsönök kaphatók földbirtokok és városi bérházakra.

Kölcsönkérvényekhez melléklendők: a legutóbbi hitelesített telekkönyvi kivonat és a hitelesített kataszteri birtokiv. — Bérházaknál a telekkönyv, házberadó vallomás hitelesítve és az épület vázrajza. — Kölcsönök 400 koronától kezdődőleg bármily magas összegig kaphatók. — Becslési költség csak nagy összegű kölcsönöknél számíttatik, kisebbeknél az eljárás díjmentes. — Ügynökök közvetítésére nincs szükség, miután mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál az

Igazgatóság.

1501

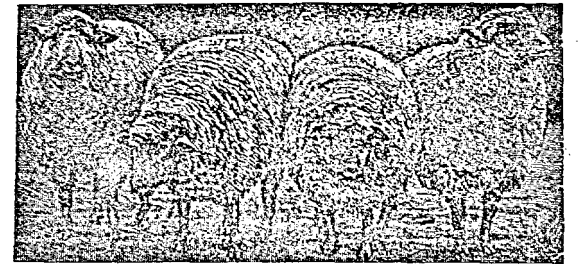
Hivatalos órák d. e. 9—1 óráig.

Gyors és olcsó lebonyolítás.

Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **mútrágyafélék**, ugymint: csontliszt és ásványi szuperfoszfátok, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu szuperfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:**Zalathnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál**Központi irodája: **BUDAPESTEN, V. ker., Nádor-utca 4. szám**, a hová a rendelések és mindennemű kérdézősködések intézendők. Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

Gazdatiszt kerestetik november elejére 1500 holdas birtokra. Kellő gyakorlattal bíró pályázók folyamodásukat fizetési igényük megjelölésével és eddigi működésüket igazoló okmányok másolataival küldjék be az Erdélyrészi Gazdatiszti egyesület titkári hivatalához.

Gazdatiszti állást keres októberre földmives iskolát végzett, a gazdaság minden ágában és szőlőkezelésben jártas, kellő gyakorlattal bíró gazdatiszt.

Megvételre kerestetik

4-500 drb egészséges, tartani való anya magyar birka.

Ajánlatok küldendők: R. Biró Balázs uradalmi intéző címére, Sarmaság. (Szilágy megye.)

Fischer és Társa

faiskolák

Nagyenyed (Alsófehérmegye).

40 katasztrális holdon fekvő faiskoláink Erdélyben a legnagyobbak és leggazdagabbak.

Készlet: 80.000 gyümölcsfa különböző alakokban és a legjobb és legfinomabb fajokban.

Gyümölcsvadoncokban készlet 1 millió.

Gledicsia legjobb kerítés növényben készletünk 1 millió.

Akácza, erdősítésre alkalmas 1 1/2 millió. Disz-cserjék, sétatér, magános fák. 1352

Árjegyzék ingyen.

Faiskoláink megtekintésére az érdeklődőket tisztelettel meghívjuk.

Clichéket
mindennemű nyomtatványhoz
szép és tiszta kivitelben
pontosan és olcsón
készít
Fischer és Társa
Fotociklografián - Mintézete
Budapest,
VIII. Vas-utca 7. szám
Videki megrendelések is pontosan
egyhözoltatnak!

Irodalmi jelentés! Megjelent **KUNOSSY, SZILÁGYI és TÁRSA** könyv-, mű- és zeneműnyomtatásában

az 1905. évre szóló Hasznos Könyvnaptár,

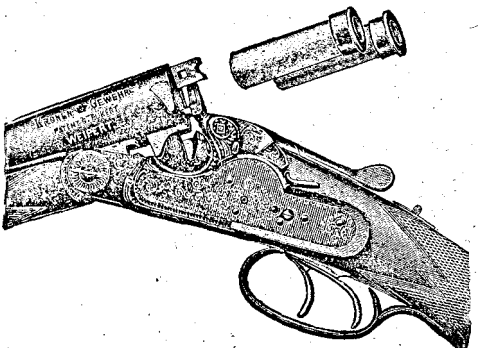
mely irodalmi részében rendkívül érdekes közleményeket ad Bródy, Dömötör, Mikszáth, Radó és Szomaházy tollából és felöleli a klasszikus és modern magyar irodalom összes nagyszabású alkotásait, valamint az egész magyar irodalom termékeit bibliographiai csoportosításban. A könyvnaptárban előforduló műveket csekély havi részletfizetésre szállítjuk. Ezen terjedelmes és a könyvszükséglet megválasztásánál nélkülözhetetlen nagybecsű díjtalanul és bérmentve segédkönyvet mindenkinek küldjük. Ezenkívül kívánatra szívesen küldjük a német irodalmat felölelő gazdag tartalmú könyvjegyzékünket és zeneműjegyzékünket. **Csejéink**, mely az irodalom és művészet érdekeit kívánja első sorban szolgálni, mindenkinek, még a legzserényebb jövedelemmel rendelkezőknek is lehetővé teszi, hogy könyvszükségletét előnyös fizetési módokat, csekély részletek mellett beszerezhesse.

Tessék kérni az 1905. évi Hasznos Könyvnaptárt díjtalanul és bérmentve!

Videki, helyi és utazó képviselők, kik e szakmában már megfelelő szép eredménnyel működtek, a legelőnyösebb feltételek mellett nyernek alkalmazást.

Kunossy, Szilágyi és Társa
• Könyv-, mű- és zenemű- •
nagykereskedés és kiadóvállalat
Budapest, Ujvilág-utca 16.

Korona-fegyver Fükert saját szabadalmazott závarzatával.

Szabadalmazva Magyarország-Ausztriában, Németországban, Belgiumban, Franciaországban és Angliában.

A Fükert saját szabadalmazott závarzatával ellátott korona-fegyver a jelenkor legjobb és legkitűnőbb vadászfegyvere.

E tény indokolására szolgáljon a következő rövid leírás:

Mint a fenti ábra mutatja, a korona-fegyver závarzata nem csupán az ismert 3-, 4- és 5-szörös retesz, illetve harántcsapszeg-závarzattól áll, hanem a csövek az eddigi szabad oldalakon is — melyek a tüzelésnél, különösen gyérfüstű lőpor alkalmazása mellett, nagy

gáznyomásnak vannak kitéve — be vannak foglalva a mintegy beágyazva fektüsznek a csőkamrárt szilárdan körül fogó oldalpofákban.

A csövön alkalmazott toldalékok a pofák megfelelő részeibe kapaszkodnak és így megakadályozzák azok lecsuszását a baskétról. E két külön závarzat szilárdsága oly nagy, hogy az eddig használt závarzatokat messze felülmúlja s ezért zárótökéletességük oly kiváló, hogy jobb és előnyösebb már nem is képzelhető.

A korona-fegyvernél a töltés és tüzelés a lehető legkényelmesebb és leggyorsabb, mert a závarzat egyszerű nyitása által mindkét ütőszeg magától megfeszül és egyben biztosított s a kilőtt töltények hüvelyének kivetése is önműködőleg történik.

A korona-fegyver závarzatán kívül két kis kakas van, miről nemcsak könnyen felismerhető, hogy a két cső közül melyik van kiürülve, de tetszés szerint meg is feszíthető, vagy feszíteníthető az ütőszeg. — A koronafegyver lőszababosságáa egészen kiváló, elsőrendű. — A korona-fegyver szállítatik ugyis, mint egy-, két- és háromcsövű puská. Részletes árjegyzéket ezekről, valamint minden más vadászfegyverről és felszerelésről kívánatra bérmentve küld:

G. Fükert, Weipert, Erzgebirge, Csehország.
Kittüntetve ő cs. és ap. kir. felsége, Ausztria császára és Magyarország királya valamint a szász és szerb király ő felségeik által. — 36 érem. 1591

Az óvatos szőlőmivelő
nem fényes árjegyzékből, hanem az anyag személyes megtekintése által tájékozza magát, honnan fedezze az ojtvány-szükségletét.
Saját érdekében ne tessék elmulasztani a medgyesi állomás közelében fekvő országhíres ojtványtelepet meglátogatni, mire tisztelettel meghívja
az „Erdélyi első szőlőoltványtelep“ tulajdonosa
Ambrosi Mihály
szőlőnagybirtokos, az erdélyi szász gazdasági egyesület szőlőszeti bizottság elnöke.
1613

Eladó házhelyek! Kolozsvár legszebb jövőjü, nagyon fejlődő városrészében, — az új színház közelében — az Erdélyi Gazdasági Egyesület tálkén, az Attila-utczában, még néhány jó fekvésű házhely eladó!
Csatornázás, Vizvezetékek, Villanyvilágítás!
Bővebb értesítés: naponta d. o. 11-1-ig és d. u. 4-6-ig az E. G. E. titkári Irodájában Kolozsvártt, Potófi u. 7. sz. I e. balra.
1696

1905. évi 2020. szám.

Árverési hirdetemény.

Az alulírott felügyelőség hivatalos helyiségében (erdészeti palota) a folyó évi szeptember hó 21-én délelőtt 10 órakor írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árverésen a következő állatok és termények fognak eladatni.

I. A marosludasi kincstári telepről: 90·08 q 1904. évi és 20·70 q 1905. évi termésű összesen 110·78 q őszi buza, 34·55 1904. évi termésű és 4·35 q 1905. évi termésű összesen 38·90 q árpa és 1780 kg. hántott fűz vessző.

II. A magyarnemeyei kincstári telepről: 91 q szemes tengeri, 28·40 q buza, 5·60 q zab, 8·75 q elegyes, valamennyi malomvából gyűlt gabona és 80 darab raczka anyajuh.

III. Az alsódetreheimi kincstári birtokról: 90 darab különböző koru részben tenyészté-re alkalmas racka kos, melyeknek árverésen kívüli eladása is fentartatik. 99 darab éves ürü és 53 darab anyajuh.

IV. A kolozskarai kincstári birtokról: 1 darab öreg racka kos, 13 drb anyajuh és 157 drb 2 éves ürü.

V. A buni kincstári birtokról: 235·85 q 1904. évi termésű szemes tengeri és 3697 kg. hántott fűz vessző.

Felhivatnak ennél fogva mindazok, kik a fenti állatok és termények valamelyikét megvásárolni kívánják, hogy ivenként

1 korona bélyeggel és az ajánlati ár 10%-ának megfelelő bántépénzzel, vagy az ennek valamely m. kir. adóhivatalnál letétbe helyezését taustító adóhivatali nyugtával felszerelt zárt írásbeli ajánlataikat, melyek borítékán feltüntetendő, hogy az ajánlat mire vonatkozik, szeptember hó 21-én d. e. 10 óráig ezen felügyelőségnél annál is inkább nyújtsák be, mert a később beérkező vagy távirati ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak. — Valamennyi eladásra hirdetett árura ezenkívül, ugyanakkor szóbeli árverés is fog tartatni.

A megajánlott ár a gabonaneműek és egyéb szemes terményekre 50 kg. ként, a fűz vesszőre 100 kg.-ként, a juhokra pedig páronként számokkal és betűkkel is kiirandó.

A juhok valamint a magyarnemeyei termények az illető birtokokon veendő k át, a többi termények pedig a termelő birtokokhoz legközelebb fekvő vasuti állomásra kincstári igákon fognak elszállítatni. Az áruminták valamint a részletes eladási feltételek, a melyeknek vevők magukat alávetni tartoznak, a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők az alulírott felügyelőségnél, a juhok pedig az illetékes birtokokon. Az eladási ár után járó III-ik fokozat szerinti bélyegilletéket a kiállítandó ellennyugtákon vevők sajátjukból tartoznak fedezni. Az ajánlatok — ajánlattevőkre a Nagyméltóságú m. kir. földművelésügyi Minister Ur döntéséig feltétlenül kötelezők. 1620.

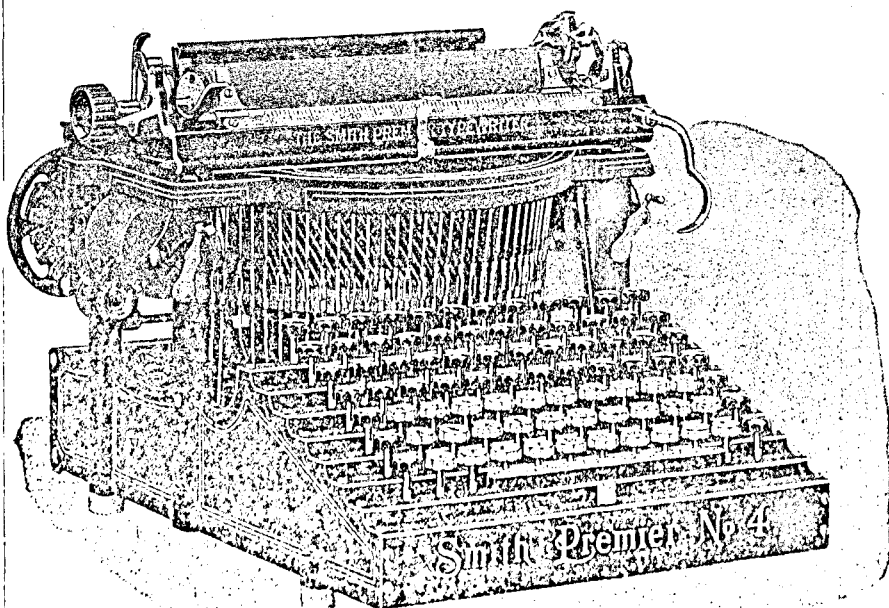
Kolozsvár, 1905. évi szeptember hó 5-én.

A m. kir. telepítési felügyelőség.

A SMITH-PREMIER-IRÓGÉP

a világ legjobb gépe. — Grand Prix 1900. Paris.

300,000 darab Smith-Premier már használatban.

Vezérképviselő Erdély, Szatmár- és Máramaros megyék részére:

Strasser Izidor

Kolozsvár, Wesselényi Miklós-utca 22.

Központ:

Budapest, Andrássy-út 4.

Írógépmunkákat és sokszorosításokat a legjutányosabb árban elvállalok.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH,
Budapest, Váci-körút 63.
Által a legbiztosabb árak mellett ajánlatnak:
Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakaszalozók, járgány-cséplőgépek, lóhera-cséplők, tisztító-rosták, karkölyözök, kaszáló- és aratógépek, szénagyújtók, boronák, sorvetőgépek, Planet jr. kapálók, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes acél-ekék, 2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

1242

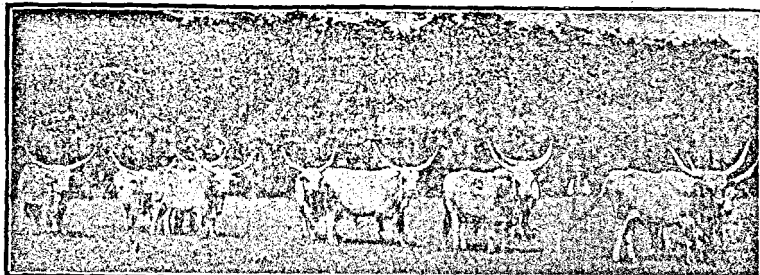
1465.

Eredeti OSERS és BAUER motorok
BUDAPEST, VI., Podmaniczky-utca 18.
Motorgyár és vasöntöde: Bécs.
Benzin- és petrolaum-motorok és locomobilok, szilvő-gáz-motortelepek 2-3 fill. üzemköltséggel. — Kedvező fizetési feltételek. — Elsőrangú gyártmány. — Költségvetés és árjegyzék ingyen.

Marha-Mérlegek! Erős vaskorlással 1500 kilogramm horderőre to-
lósúlyal vagy súlyokkal mérésre berendezve a legjobb és a legerősebb szerkezettel!

Szekér-Hid-Mérlegek! Kocsik, szekerek és állatok mérlegelésére! 4000 vagy 3000 kilogramm horderőre 4 méter hosszú, 2 méter széles, tolósúlyal erős és szolid kivitelben.

Raktári-Mérlegek! Mindenféle rendszerű, erős és pontos kivitelben minden mérleg törvényesen hitelesítve 3 évi jótállás és jókarbantartás mellett.

Gulyabeli szarvasmarha árverési hirdetmény.

Dénes Manó
gazdasági szekér-hidmérleg és marha mérleg gyáros

Budapest. 1610
Gyártelep:
VII., Dohány-utca 57.
Iroda és raktár:
VII., Dohány-utca 78.

A kolozs-tordai m. kir. állami ménegazdaság tisztavéri magyar erdélyi fajta tenyésztéséből származó számfelletti, illetve kisorsolt 13 darab különböző koru tehén 5 darab három éves üsző, Tordán az állami gazdaság majorjában folyó évi szeptember hó 20 án délelőtt 10 órakor nyilvános szóbeli árverés útján készpénz fizetés ellenében eladásra bocsájtatik.

Ezen árverésre az érdeklődők Kolozsvár felől a reggel 6 óra 11 perczkor induló 502. számú gyorsvonattal, Tövis-Kocsárd felől az 5-5. számú személyvonattal reggel 7 óra 55 perczkor érkehetnek Tordára.

Az állatok pontos leírása a kolozs-tordai m. kir. állami ménegazdaság intézősége által (Kolozspuszta, utolsó posta és táviráda állomás Kolozs) az érdeklődőknek megküldetik.

Budapest, 1905. évi augusztus hó.

1608

M. kir. földmívelésügyi Minister.

GANZ és TÁRSA

vasöntő és gépgyár részvénytársaság

• LEOBESDORF. • BUDAPEST. • RATIBOR. •

Városi üzlet: BUDAPEST, Ferencziek-tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiörlés- és si nara őrléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detachurók- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

Elektromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve. 1485

A legjobb minőségű juta- és len-

ZSÁK,

vizhatlan kazal-, gép- és szekér-

PONYVA

bármily méretben a legolcsóbb gyári árban kapható 1451

FISCHER J.

ponyva- és zsákárúházában BUDAPEST, V., Nádor-u. 31-33.

KÖLCSÖN-PONYVÁK

vasúti kocsik és asztalgok takarására, mérsékelt kölcsöndíj mellett.

Egyszer használt zsákok liszt-, korpa-, tengeri, faszén töltésére állandóan olcsó árak mellett kaphatók.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Alapítványok:	Korm. hozzáj. elemi ágazatban	400.000.— K.
	Alapítók	1.278.240.— "
	élet	200.000.— "
Tartalékok		453.436.11 "
	Összesen:	2.333.676.11 K.

1901. évi fölösleg	90.349.— K.
1902. " " "	59.782.36 "
1903. " " "	109.331.73 "
1904. " " "	72.438.23 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyisintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből egy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslego közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. 1904. évben a jégkár ellen biztosítottak 2%-os díjvisszatérítésben részesülnek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1018

az igazgatóság.